

Modlitby večerní a jitřní

Verze s překladatelskými poznámkami
Jihlava 2009

V době od Paschy do Opuštění Paschy
(tj. do dne před Nanebevstoupením Páně)
jsou v modlitbách tyto změny (platí pro ve-
černí i jitřní modlitby):

1.) Nechte se modlitba ke Svatému Duchu:
„Králi nebeský“. Místo ní se třikrát říká:
„Vstal z mrtvých Kristus, smrtí smrt překo-
nal a jsoucím ve hrobech život daroval.“
*(V desetidenní době od Nanebevstoupení do
Padesátnice se „Králi nebeský“ stále ještě
nechte, ale ničím se už nenahrazuje.)*

2.) Místo modlitby k Bohorodici: „Jest
vpravdě důstojno...“ se říká přípěv a irmos
9. písně paschálního kánonu:
„Anděl zvolal k Milostiplné: Přechistá Pan-
no, raduj se! A opakuj: Raduj se! Tvůj Syn
vstal třetího dne z hrobu a mrtvé vzkřísil.
Veselte se, lidé! Skvěj se, skvěj se, nový Je-
rusaleme, neboť září na tobě sláva Hospodi-
nova. Plesej nyní a vesel se, Sione! Ty pak,
přechistá Bohorodice, ozdob se slávou ze
vzkříšení Toho, jehož jsi porodila!“

Velkopostní modlitba svatého Efréma Syrského:

Pane a Vládce života mého, chraň mne od
ducha lenosti, sklíčenosti, panovačnosti
a prázdnomlvnosti. †

Ducha pak čistoty, pokory, trpělivosti a lás-
ky uděl mi, služebníku svému. †

Ó Pane a Králi, dejž, abych viděl provinění
má a neodsuzoval bratra svého, neboť tys
blahosloven na věky věkův. Amen. †

Nedostává-li se nám času nebo sil, snažme
se přecíst alespoň nejdůležitější modlitby
(včetně „začínání obvyklého“), které jsou
označeny iniciálou. Modlitby označené v ti-
tulků hvězdičkou * se zařazují zejména
v případě, kdy modlitby večerní a jitřní čte-
me jako součást přípravy k přijímání účasti
na Božské Eucharistii.

Večerní modlitby

Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Je-li přítomen kněz, dí: Blahosloven Bůh náš ...

Není-li kněz, tedy: **N**a přímluvy svatých Otců našich, Pane, Ježíši Kriste, Bože náš, smiluj se nad námi. Amen.

*A vždy následuje »začátek obvyklý« až po »Otče náš«;
»začátek obvyklý« zní takto:*

Sláva tobě, Bože náš, sláva tobě !

Modlitba k Duchu Svatému:

Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu pravdy, jenž jsi všude přítomen a vše naplňuješ, poklade blaha a dárce života, přijď a usídlíš se v nás a očistiž nás ode vši skvrny a spasiž, Blahý, duše naše.

Trojsvatá píseň:

Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi. (*Třikrát*)

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Další modlitby »začátku obvyklého«:

Přesvatá Trojice, smiluj se nad námi. Pane, očišť hříchy naše; Vládce, odpusť přestoupení naše; Svätý, navštiv a zhoj nemoci naše pro jméno své.

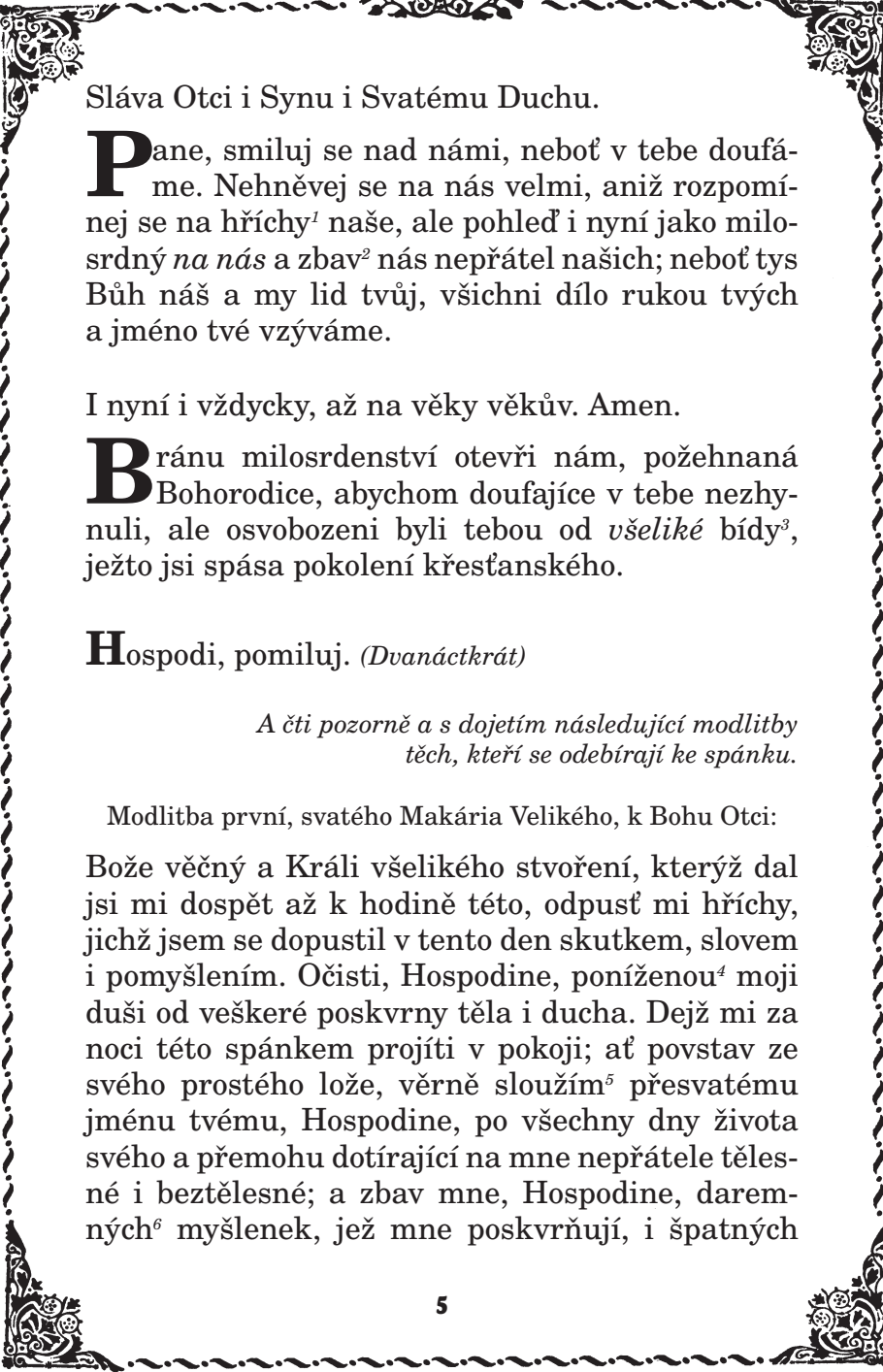
Hospodi, pomiluj;
Hospodi, pomiluj;
Hospodi, pomiluj.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu,
i nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Otče náš, jenž jsi na nebesích!
Posvěť se jméno tvé,
přiď království tvé,
buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dejž nám dnes
a odpusť nám naše viny,
jakož i my odpouštíme viníkům našim,
a nevod' nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
Amen.

Po »začátku obvyklém« následují tři tropary:

Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi,
nebož žádné omluvy nevědouce, tuto modlitbu
tobě, jako Vládci svému, my hříšníci přinášíme,
smiluj se nad námi.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.

Pane, smiluj se nad námi, neboť v tebe doufáme. Nehněvej se na nás velmi, aniž rozpomínej se na hříchy¹ naše, ale pohleď i nyní jako milosrdný *na nás* a zbav² nás nepřátel našich; neboť tys Bůh náš a my lid tvůj, všichni dílo rukou tvých a jméno tvé vzýváme.

I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

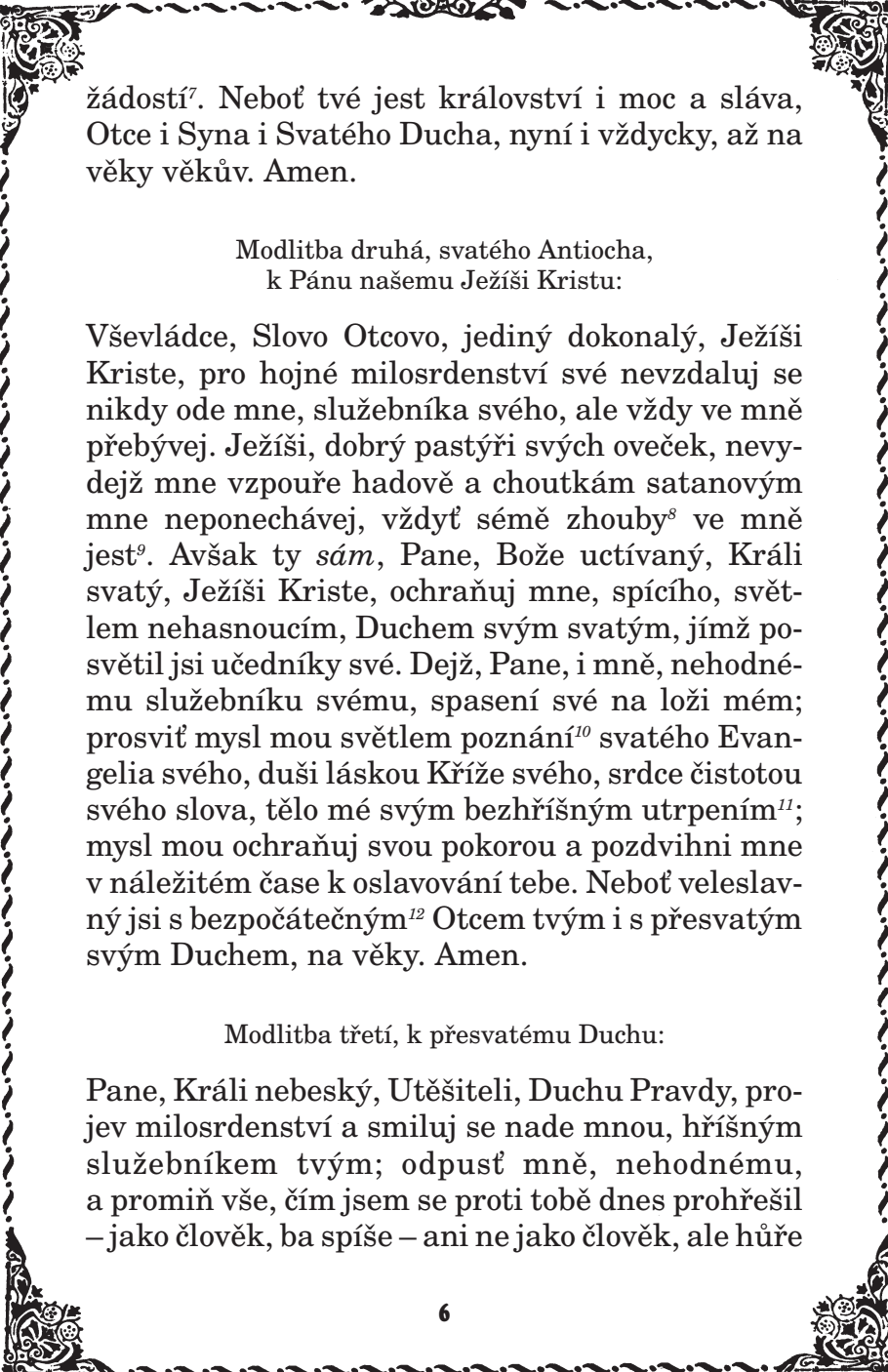
Bránu milosrdenství otevři nám, požehnaná Bohorodice, abychom doufajíce v tebe nezhy-nuli, ale osvobozeni byli tebou od *všeliké* bídý³, ježto jsi spása pokolení křesťanského.

Hospodi, pomiluj. (*Dvanáctkrát*)

*A čti pozorně a s dojetím následující modlitby
těch, kteří se odebírají ke spánku.*

Modlitba první, svatého Makária Velikého, k Bohu Otci:

Bože věčný a Králi všelikého stvoření, kterýž dal jsi mi dospět až k hodině této, odpusť mi hříchy, jichž jsem se dopustil v tento den skutkem, slovem i pomyšlením. Očisti, Hospodine, poníženou⁴ moji duši od veškeré poskvrny těla i ducha. Dejž mi za noci této spánkem projítí v pokoji; ať povstav ze svého prostého lože, věrně sloužím⁵ přesvatému jménu tvému, Hospodine, po všechny dny života svého a přemohu dotírající na mne nepřátele tělesné i beztělesné; a zbav mne, Hospodine, daremných⁶ myšlenek, jež mne poskvrňují, i špatných

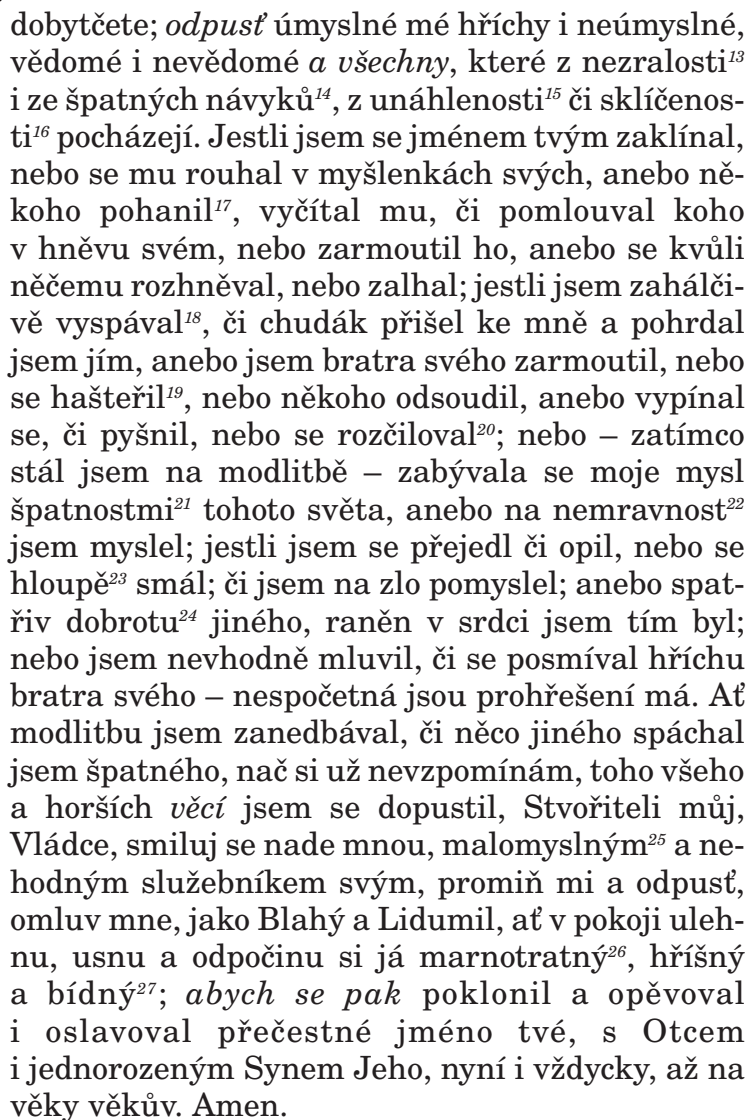
žádostí⁷. Neboť tvé jest království i moc a sláva, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba druhá, svatého Antiocha,
k Pánu našemu Ježíši Kristu:

Vševládce, Slovo Otcovo, jediný dokonalý, Ježíši Kriste, pro hojné milosrdenství své nevzdaluj se nikdy ode mne, služebníka svého, ale vždy ve mně přebývej. Ježíši, dobrý pastýři svých oveček, nevydejž mne vzpouře hadově a choutkám satanovým mne neponechávej, vždyť sémě zhouby⁸ ve mně jest⁹. Avšak ty *sám*, Pane, Bože uctíváný, Králi svatý, Ježíši Kriste, ochraňuj mne, spícího, světlem nehasnoucím, Duchem svým svatým, jímž posvětil jsi učedníky své. Dejž, Pane, i mně, nehodnému služebníku svému, spasení své na loži mém; prosviť mysl mou světlem poznání¹⁰ svatého Evangelia svého, duši láskou Kříže svého, srdce čistotou svého slova, tělo mé svým bezhříšným utrpením¹¹; mysl mou ochraňuj svou pokorou a pozdvihni mne v náležitém čase k oslavování tebe. Neboť veleslavný jsi s bezpočátečným¹² Otcem tvým i s přesvatým svým Duchem, na věky. Amen.

Modlitba třetí, k přesvatému Duchu:

Pane, Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu Pravdy, projev milosrdenství a smiluj se nade mnou, hříšným služebníkem tvým; odpusť mně, nehodnému, a promiň vše, čím jsem se proti tobě dnes prohřešil – jako člověk, ba spíše – ani ne jako člověk, ale huře

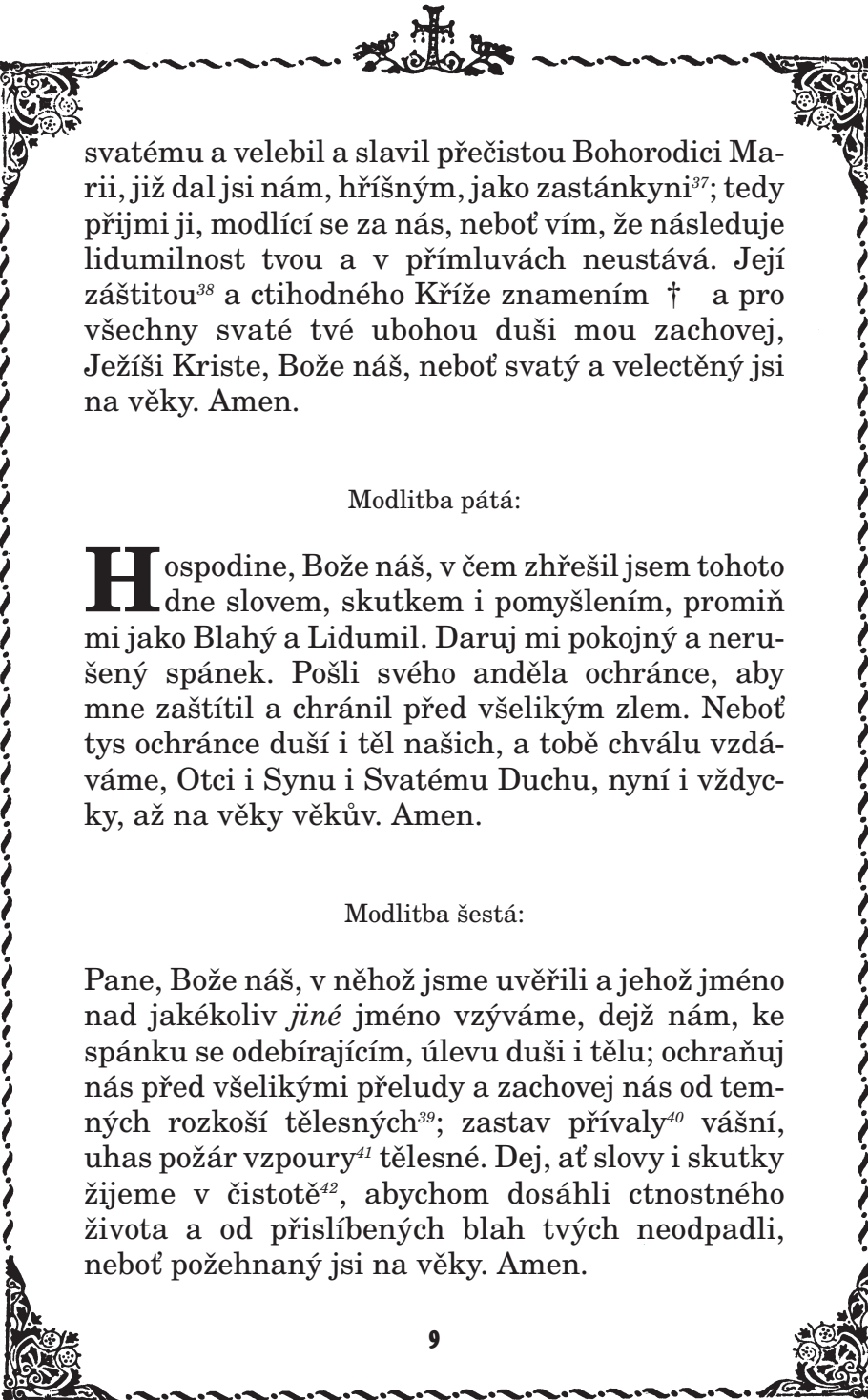

dobytčete; *odpuť* úmyslné mé hříchy i neúmyslné, vědomé i nevědomé *a všechny*, které z nezralosti¹³ i ze špatných návyků¹⁴, z unáhlenosti¹⁵ či sklíčenosti¹⁶ pocházejí. Jestli jsem se jménem tvým zaklínal, nebo se mu rouhal v myšlenkách svých, anebo někoho pohanil¹⁷, vyčítal mu, či pomlouval koho v hněvu svém, nebo zarmoutil ho, anebo se kvůli něčemu rozhněval, nebo zalhal; jestli jsem zahálčivě vyspával¹⁸, či chudák přišel ke mně a pohrdal jsem jím, anebo jsem bratra svého zarmoutil, nebo se hašteřil¹⁹, nebo někoho odsoudil, anebo vypínal se, či pyšnil, nebo se rozčiloval²⁰; nebo – zatímco stál jsem na modlitbě – zabývala se moje mysl špatnostmi²¹ tohoto světa, anebo na nemravnost²² jsem myslel; jestli jsem se přejedl či opil, nebo se hloupě²³ smál; či jsem na zlo pomyslel; anebo spatřiv dobrotu²⁴ jiného, raněn v srdci jsem tím byl; nebo jsem nevhodně mluvil, či se posmíval hříchu bratra svého – nespočetná jsou prohřešení má. Ať modlitbu jsem zanedbával, či něco jiného spáchal jsem špatného, nač si už nevzpomínám, toho všeho a horších *věcí* jsem se dopustil, Stvořiteli můj, Vládce, smiluj se nade mnou, malomyslným²⁵ a nevhodným služebníkem svým, promiň mi a odpuť, omluv mne, jako Blahý a Lidumil, ať v pokoji ulehnu, usnu a odpočinu si já marnotratný²⁶, hříšný a bídny²⁷; *abych se pak* poklonil a opěvoval i oslavoval přečestné jméno tvé, s Otcem i jednorozeným Synem Jeho, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba čtvrtá, svatého Makária Velikého:

Co ti mohu přinést nebo čím se ti odplatit, veleštedrý nesmrtelný Králi, slitovný a lidumilný Pane? Vždyť jsi mne, ač lenošil jsem ve službě tvé a nic dobrého neučinil, přivedl ke konci prošlého dne tohoto, chystaje pro mou duši obrácení a spasení. Milostiv budiž mně, hříšnému a žádným dobrým skutkem neoděnému; pozdvihni padlou moji duši, poskvrněnou nesčetnými prohřešeními, a odejmi ode mne veškerou zlou²⁸ myšlenku tohoto viditelného žití. Jediný bezhříšný, odpust' má provinění, jimiž jsem proti tobě zhřešil v tomto dni, vědomě i nevědomky, slovem i skutkem či pomyšlením a všemi smysly svými. Ty sám mne svou záštitou ochraňuj ode všech úkladů²⁹ protivníkových Božskou mocí svou a nevýslovnou lidumilností a silou. Očisti, Bože, očisti množství hříchů mých. Přivol laskavě, Pane, vysvobodit mne ze sítí zlého³⁰ a zachraň vášnivou³¹ moji duši. Osvět' mne světlem tváře tvé, až přijdeš ve slávě. A nyní mi dej bez odsouzení usnouti spánkem bez přeludu³², mysl služebníka tvého uchovej nezmatenou³³ a odežeň ode mne všechnu činnost satanskou. Prosviť duchovní oči srdce mého, abych neusnul spánkem smrti³⁴. Sešli mi k vysvobození od nepřátel mých anděla pokoje, ochránce, vůdce³⁵ duše i těla mého, abych vstana z lože svého, děkované modlitby tobě přinesl. Ano, Pane, dle *svého* rozhodnutí a úmyslu vyslyš mne, hříšného a ubohého služebníka tvého; dej mi, až vstanu, abych byl poučen slovem tvým a sklíčenost³⁶ běsovská nechť je anděly tvými odehnána daleko ode mne, abych dobrořečil jménu tvému

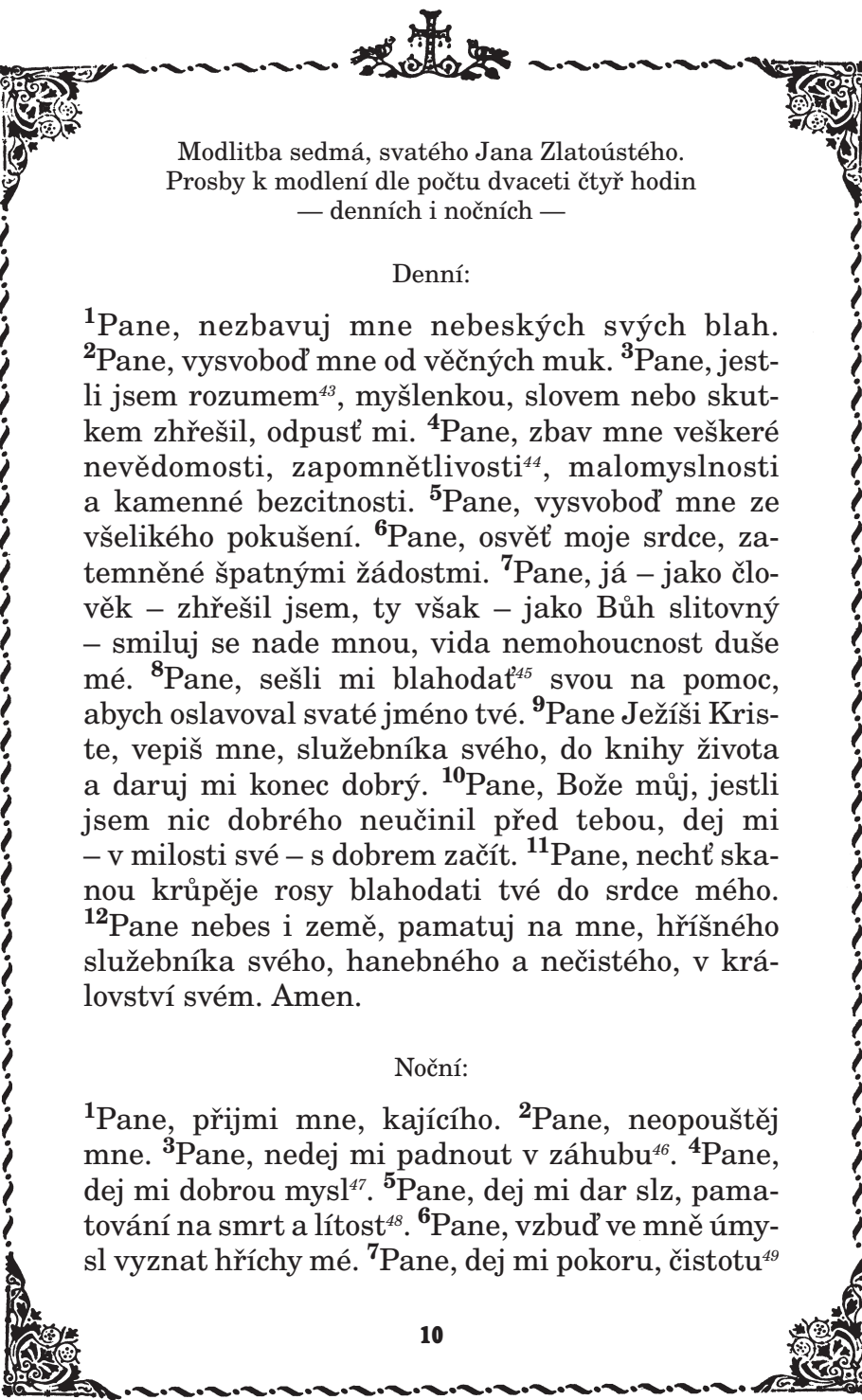
svatému a velebil a slavil přečistou Bohorodici Marii, již dal jsi nám, hříšným, jako zastánkyni³⁷; tedy přijmi ji, modlící se za nás, neboť vím, že následuje lidumilnost tvou a v přímluvách neustává. Její záštitou³⁸ a ctihodného Kříže znamením † a pro všechny svaté tvé ubohou duši mou zachovej, Ježíši Kriste, Bože náš, neboť svatý a velectěný jsi na věky. Amen.

Modlitba pátá:

Hospodine, Bože náš, v čem zhřešil jsem tohoto dne slovem, skutkem i pomyšlením, promiň mi jako Blahý a Lidumil. Daruj mi pokojný a nerušený spánek. Pošli svého anděla ochránce, aby mne zaštitil a chránil před všelikým zlem. Neboť tys ochránce duší i těl našich, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba šestá:

Pane, Bože náš, v něhož jsme uvěřili a jehož jméno nad jakékoliv *jiné* jméno vzýváme, dejž nám, ke spánku se odebírajícím, úlevu duši i tělu; ochraňuj nás před všelikými přeludy a zachovej nás od temných rozkoší tělesných³⁹; zastav přívaly⁴⁰ vášní, uhas požár vzpoury⁴¹ tělesné. Dej, ať slovy i skutky žijeme v čistotě⁴², abychom dosáhli ctnostného života a od přislíbených blah tvých neodpadli, neboť pozeňnaný jsi na věky. Amen.

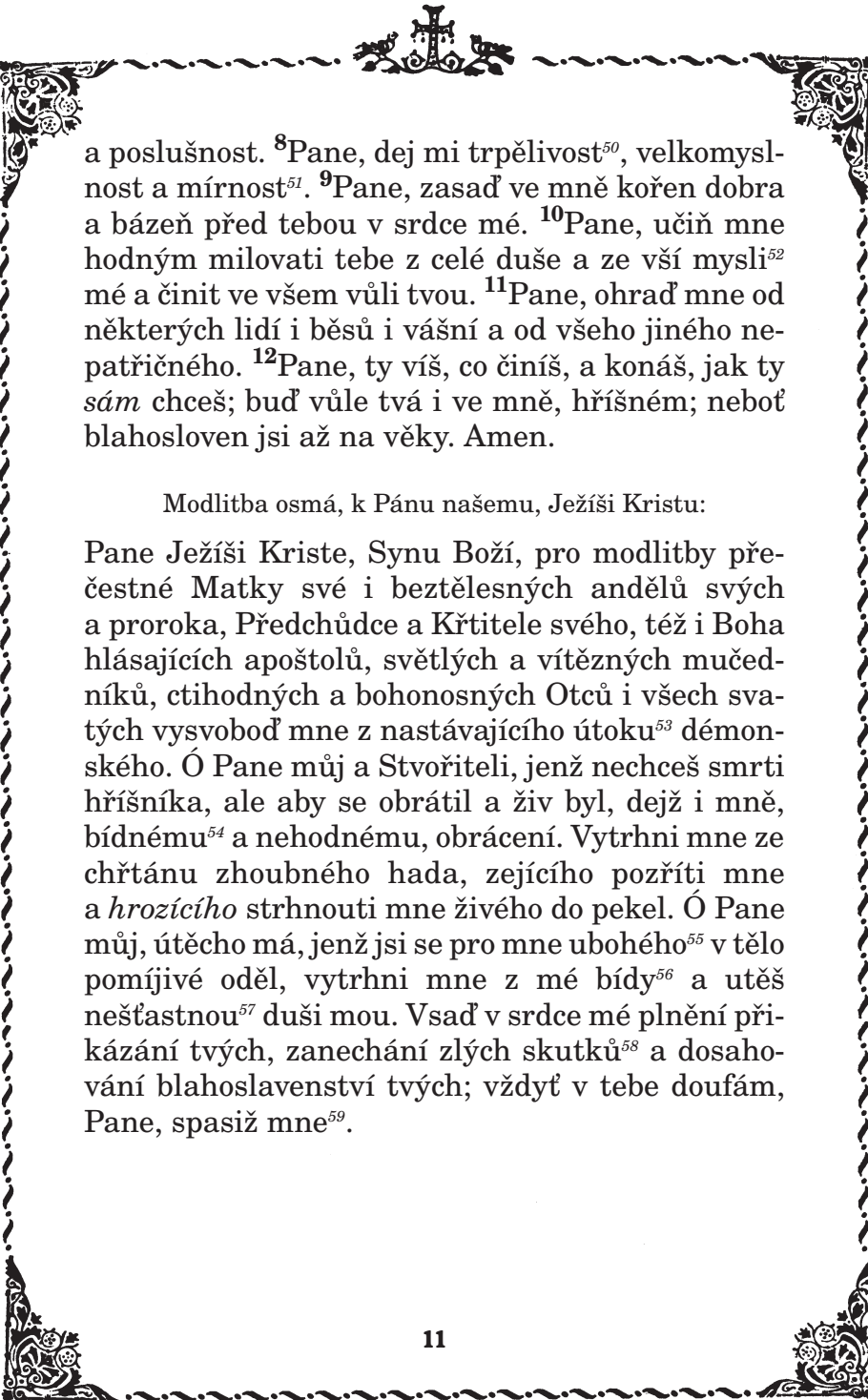
Modlitba sedmá, svatého Jana Zlatoústého.
Prosby k modlení dle počtu dvaceti čtyř hodin
— denních i nočních —

Denní:

¹Pane, nezbavuj mne nebeských svých blah.
²Pane, vysvoboď mne od věčných muk. ³Pane, jestli jsem rozumem⁴³, myšlenkou, slovem nebo skutkem zhřešil, odpusť mi. ⁴Pane, zbav mne veškeré nevědomosti, zapomnětlivosti⁴⁴, malomyslnosti a kamenné bezcitnosti. ⁵Pane, vysvoboď mne ze všelikého pokušení. ⁶Pane, osvět moje srdce, zatemněné špatnými žádostmi. ⁷Pane, já – jako člověk – zhřešil jsem, ty však – jako Bůh slitovný – smiluj se nade mnou, vida nemohoucnost duše mé. ⁸Pane, sešli mi blahodat⁴⁵ svou na pomoc, abych oslavoval svaté jméno tvé. ⁹Pane Ježíši Kriste, vepiš mne, služebníka svého, do knihy života a daruj mi konec dobrý. ¹⁰Pane, Bože můj, jestli jsem nic dobrého neučinil před tebou, dej mi – v milosti své – s dobrem začít. ¹¹Pane, nechť skanou krůpěje rosy blahodati tvé do srdce mého. ¹²Pane nebes i země, pamatuj na mne, hříšného služebníka svého, hanebného a nečistého, v království svém. Amen.

Noční:

¹Pane, přijmi mne, kajícího. ²Pane, neopouštěj mne. ³Pane, nedej mi padnout v záhubu⁴⁶. ⁴Pane, dej mi dobrou mysl⁴⁷. ⁵Pane, dej mi dar slz, pamtování na smrt a lítost⁴⁸. ⁶Pane, vzbud ve mně úmysl vyznat hříchy mé. ⁷Pane, dej mi pokoru, čistotu⁴⁹

a poslušnost. ⁸Pane, dej mi trpělivost⁵⁰, velkomyslnost a mírnost⁵¹. ⁹Pane, zasad ve mně kořen dobra a bázeň před tebou v srdce mé. ¹⁰Pane, učiň mne hodným milovati tebe z celé duše a ze vsí myslí⁵² mé a činit ve všem vůli tvou. ¹¹Pane, ohraď mne od některých lidí i běsů i vášní a od všeho jiného nepatřičného. ¹²Pane, ty víš, co činiš, a konáš, jak ty sám chceš; buď vůle tvá i ve mně, hříšném; neboť blahosloven jsi až na věky. Amen.

Modlitba osmá, k Pánu našemu, Ježíši Kristu:

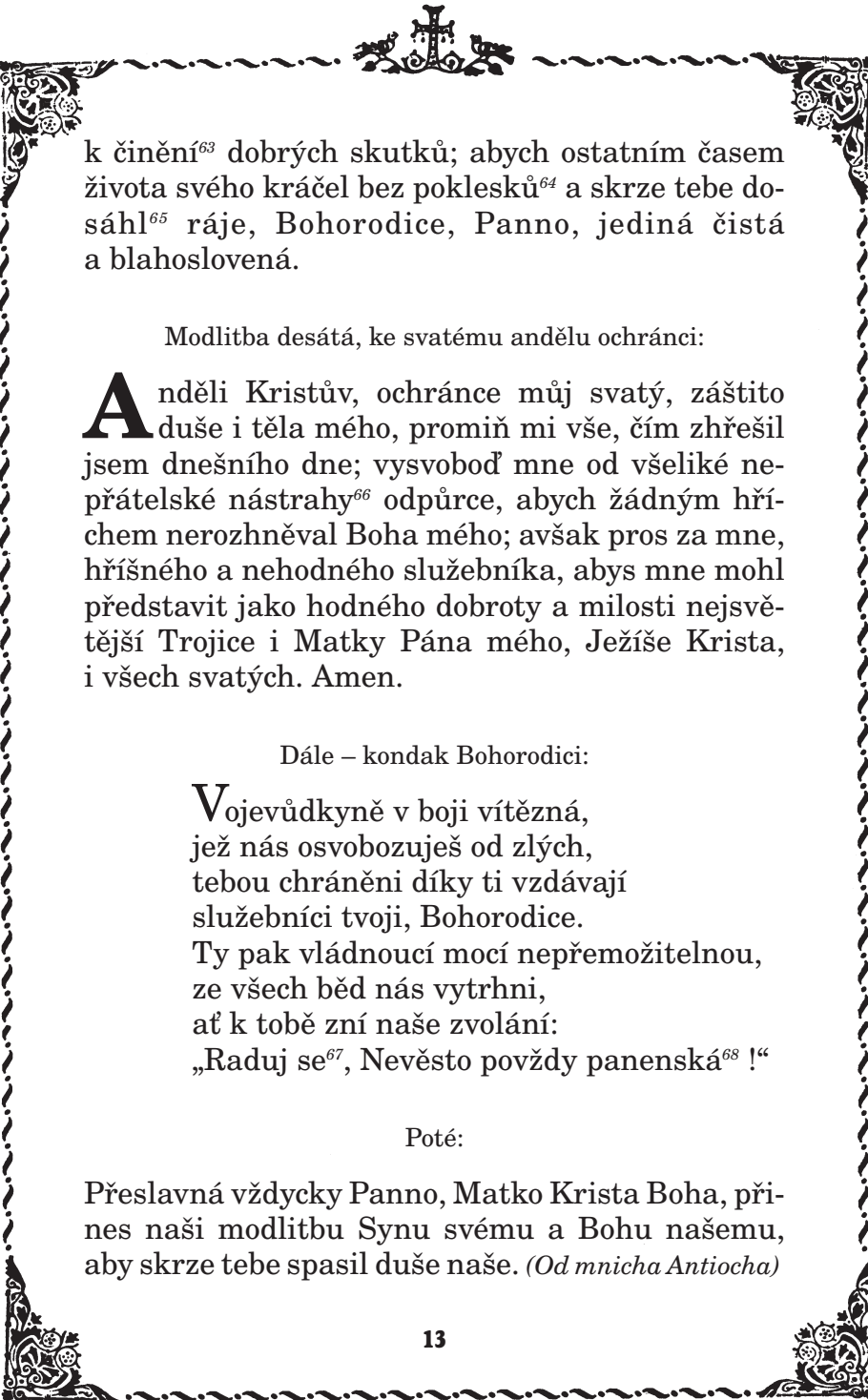
Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, pro modlitby přečestné Matky své i beztělesných andělů svých a proroka, Předchůdce a Křtitele svého, též i Boha hlásajících apoštolů, světlých a vítězných mučedníků, ctihodných a bohonosných Otců i všech svatých vysvoboď mne z nastávajícího útoku⁵³ démonského. Ó Pane můj a Stvořiteli, jenž nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl, dejž i mně, bídnému⁵⁴ a nehodnému, obrácení. Vytrhni mne ze chřtánu zhoubného hada, zejícího pozřítí mne a *hrozícího* strhnouti mne živého do pekel. Ó Pane můj, útěcho má, jenž jsi se pro mne ubohého⁵⁵ v tělo pomíjivé oděl, vytrhni mne z mé bídy⁵⁶ a utěš nešťastnou⁵⁷ duši mou. Vsaď v srdce mé plnění příkázání tvých, zanechání zlých skutků⁵⁸ a dosahování blahoslavenství tvých; vždyť v tebe doufám, Pane, spasiž mne⁵⁹.

✱ Modlitba k přesvaté Bohorodici od Petra,
mnicha studijského:

Před tebou, přečistá Matko Boží, já bídny padám a modlím se: Ty víš, Královno, že bez přestání hřeším a hněvám Syna tvého a Boha mého. Mnohdy, když se kaji, shledávám sebe lhářem před Bohem, a pokání činím s rozechvěním – neudeří na mne snad již Hospodin?, avšak po čase činím opět to samé *jako dříve*. Věda to, Vládkyně moje, Paní, Bohorodice, prosím tě, aby ses *nade mnou* smilovala, abys mne posílila a darovala mi konání dobra. Vždyť víš, Vládkyně moje, Bohorodice, že naprosto nenávidím zlé skutky své a celou svou myslí miluji zákon Boha mého; leč nechápu, Paní přečistá, jak to, že to, co nenávidím, zároveň v oblibě mám a dobro opouštím⁶⁰. Přečistá, nepovoluj mojí vůli, aby se uskutečnila, neboť není příjemná *Bohu*⁶¹, nýbrž nechť se děje vůle Syna tvého a Boha mého; ať mne spasí, poučí a udělí blahodať Svatého Duchu, abych od nynějška skončil se všemi poskvřujícími skutky a nadále vedl život dle pokynů Syna tvého, jemuž náleží veškerá sláva, čest i panování, s bezpočátečným⁶² Otcem Jeho i s přesvatým a blahým životodárným Jeho Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba devátá, k přesvaté Bohorodici:

Blahého Krále blahá Matko, přečistá a požehnaná Bohorodice Maria, milosrdenství Syna svého i Boha našeho vylej na duši mou, vášním oddanou, a přímlovami svými přived' mne

k činění⁶³ dobrých skutků; abych ostatním časem života svého krácel bez poklesků⁶⁴ a skrze tebe dosáhl⁶⁵ ráje, Bohorodice, Panno, jediná čistá a blahoslovená.

Modlitba desátá, ke svatému andělu ochránci:

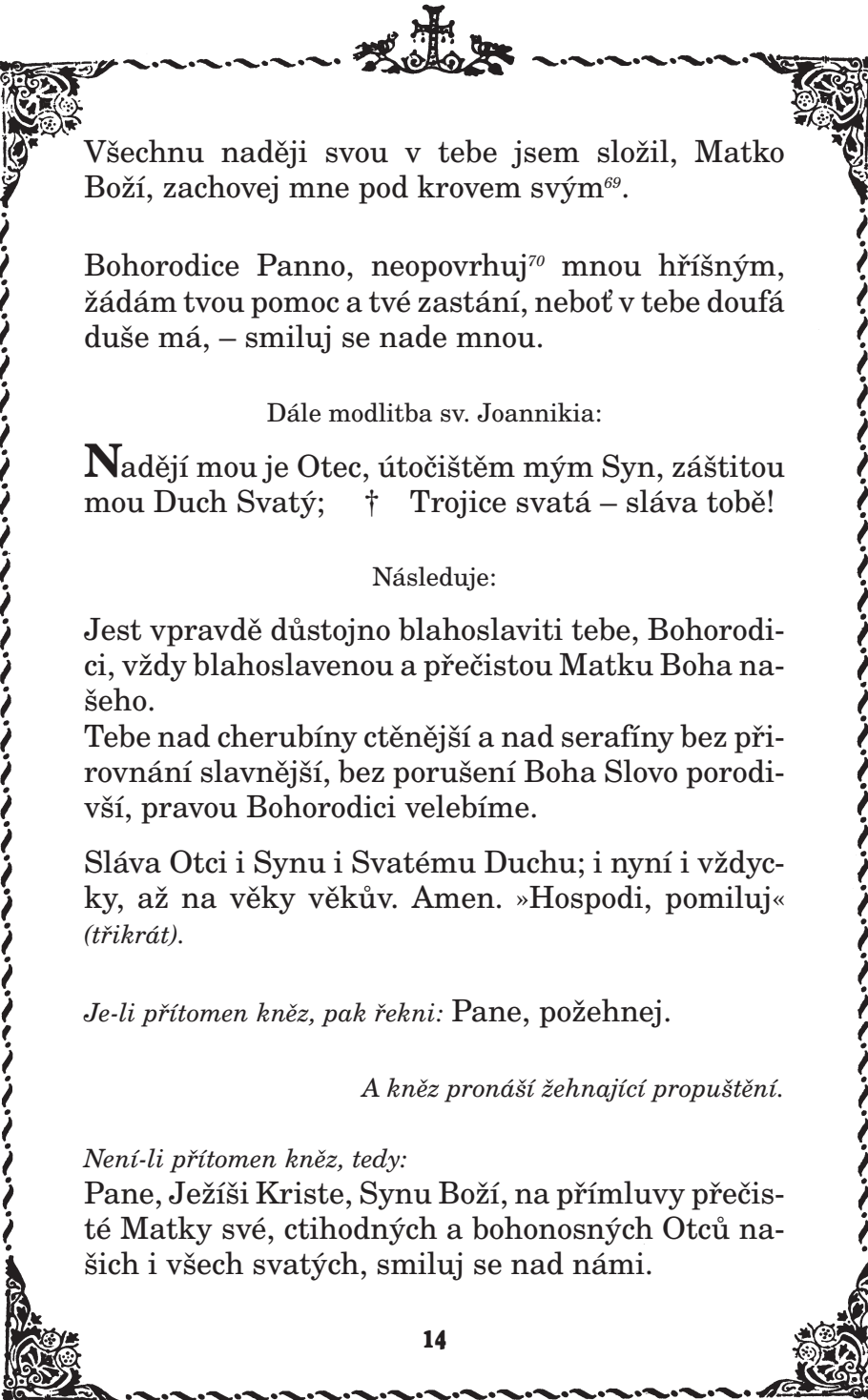
Anděli Kristův, ochránce můj svatý, záštito duše i těla mého, promiň mi vše, čím zhřešil jsem dnešního dne; vysvobod' mne od všelike nepřátelské nástrahy⁶⁶ odpůrce, abych žádným hříchem nerozhněval Boha mého; avšak pros za mne, hříšného a nehodného služebníka, abys mne mohl představit jako hodného dobroty a milosti nejsvětější Trojice i Matky Pána mého, Ježíše Krista, i všech svatých. Amen.

Dále – kondak Bohorodici:

Vojevůdkyně v boji vítězná,
jež nás osvobozuješ od zlých,
tebou chráněni díky ti vzdávají
služebníci tvoji, Bohorodice.
Ty pak vládnoucí mocí nepřemožitelnou,
ze všech béd nás vytrhni,
ať k tobě zní naše zvolání:
„Raduj se⁶⁷, Nevěsto povždy panenská⁶⁸ !“

Poté:

Přeslavná vždycky Panno, Matko Krista Boha, přines naši modlitbu Synu svému a Bohu našemu, aby skrze tebe spasil duše naše. *(Od mnicha Antiocha)*

Všechnu naději svou v tebe jsem složil, Matko Boží, zachovej mne pod krovem svým⁶⁹.

Bohorodice Panno, neopovrhuj⁷⁰ mnou hříšným, žádám tvou pomoc a tvé zastání, neboť v tebe doufá duše má, – smiluj se nade mnou.

Dále modlitba sv. Joannikia:

Nadějí mou je Otec, útočištěm mým Syn, záštitou mou Duch Svátý; † Trojice svatá – sláva tobě!

Následuje:

Jest vpravdě důstojno blahoslaviti tebe, Bohorodici, vždy blahoslavenou a přecistou Matku Boha našeho.

Tebe nad cherubíny ctěnější a nad serafíny bez přirovnání slavnější, bez porušení Boha Slovo porodivší, pravou Bohorodici velebíme.

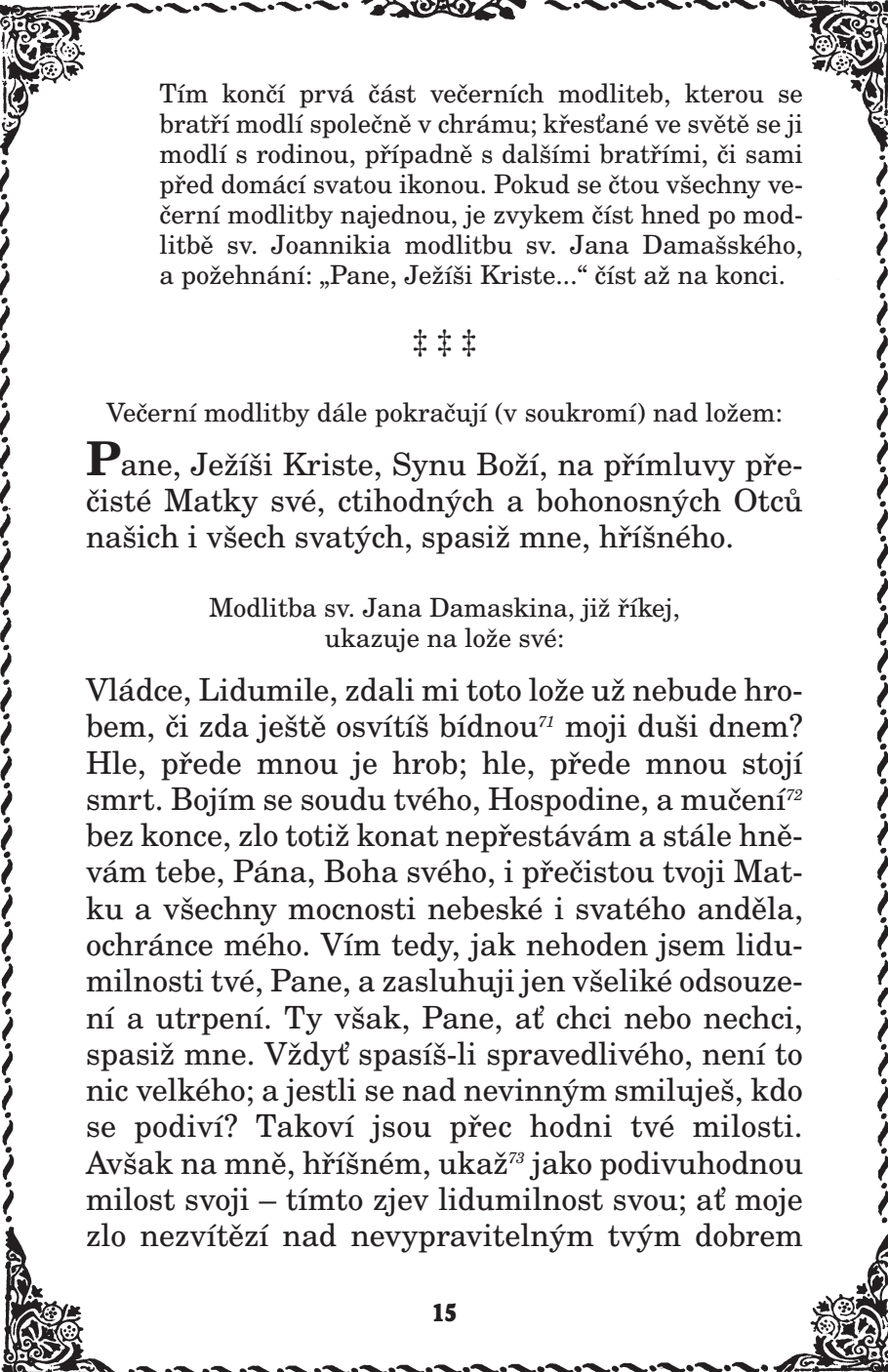
Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu; i nyní i vzděky, až na věky věkův. Amen. »Hospodi, pomiluj« (tříkrát).

Je-li přítomen kněz, pak řekni: Pane, požehnej.

A kněz pronáší žehnající propuštění.

Není-li přítomen kněz, tedy:

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy přecisté Matky své, ctihodných a bohonosných Otců našich i všech svatých, smiluj se nad námi.

Tím končí prvá část večerních modliteb, kterou se bratří modlí společně v chrámu; křesťané ve světě se ji modlí s rodinou, případně s dalšími bratřími, či sami před domácí svatou ikonou. Pokud se čtou všechny večerní modlitby najednou, je zvykem číst hned po modlitbě sv. Joannikia modlitbu sv. Jana Damašského, a požehnání: „Pane, Ježíši Kriste...“ číst až na konci.

Večerní modlitby dále pokračují (v soukromí) nad ložem:

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímlyvy přečisté Matky své, ctihodných a bohonosných Otců našich i všech svatých, spasiž mne, hříšného.

Modlitba sv. Jana Damaskina, již říkej,
ukazuje na lože své:

Vládce, Lidumile, zdali mi toto lože už nebude hrobem, či zda ještě osvítiš bídnou⁷¹ moji duši dnem? Hle, přede mnou je hrob; hle, přede mnou stojí smrt. Bojím se soudu tvého, Hospodine, a mučení⁷² bez konce, zlo totiž konat nepřestávám a stále hněvám tebe, Pána, Boha svého, i přečistou tvoji Matku a všechny mocnosti nebeské i svatého anděla, ochránce mého. Vím tedy, jak nehoden jsem lidumilnosti tvé, Pane, a zasluhuji jen všeliké odsouzení a utrpení. Ty však, Pane, ať chci nebo nechci, spasiž mne. Vždyť spasiš-li spravedlivého, není to nic velkého; a jestli se nad nevinným smiluješ, kdo se podiví? Takoví jsou přec hodni tvé milosti. Avšak na mně, hříšném, ukaž⁷³ jako podivuhodnou milost svoji – tímto zjev lidumilnost svou; ať moje zlo nezvítězí nad nevypravitelným tvým dobrem

a milosrdenstvím. Jak ty sám chceš, spravuj případ můj⁷⁴.

A když již hodláš ulehnouti na lože, řekni toto:

Osviž oči mé, Kriste Bože, ať nikdy neusnu spánkem smrti, nechť nikdy neřekne nepřítel můj: Do stal jsem ho.

»Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.«

Budiž zastáncem duše mé, Bože, neboť procházím mezi mnohými osidly; vysvoboď mne z nich a spasiž mne, Blahý, jako Lidumil.

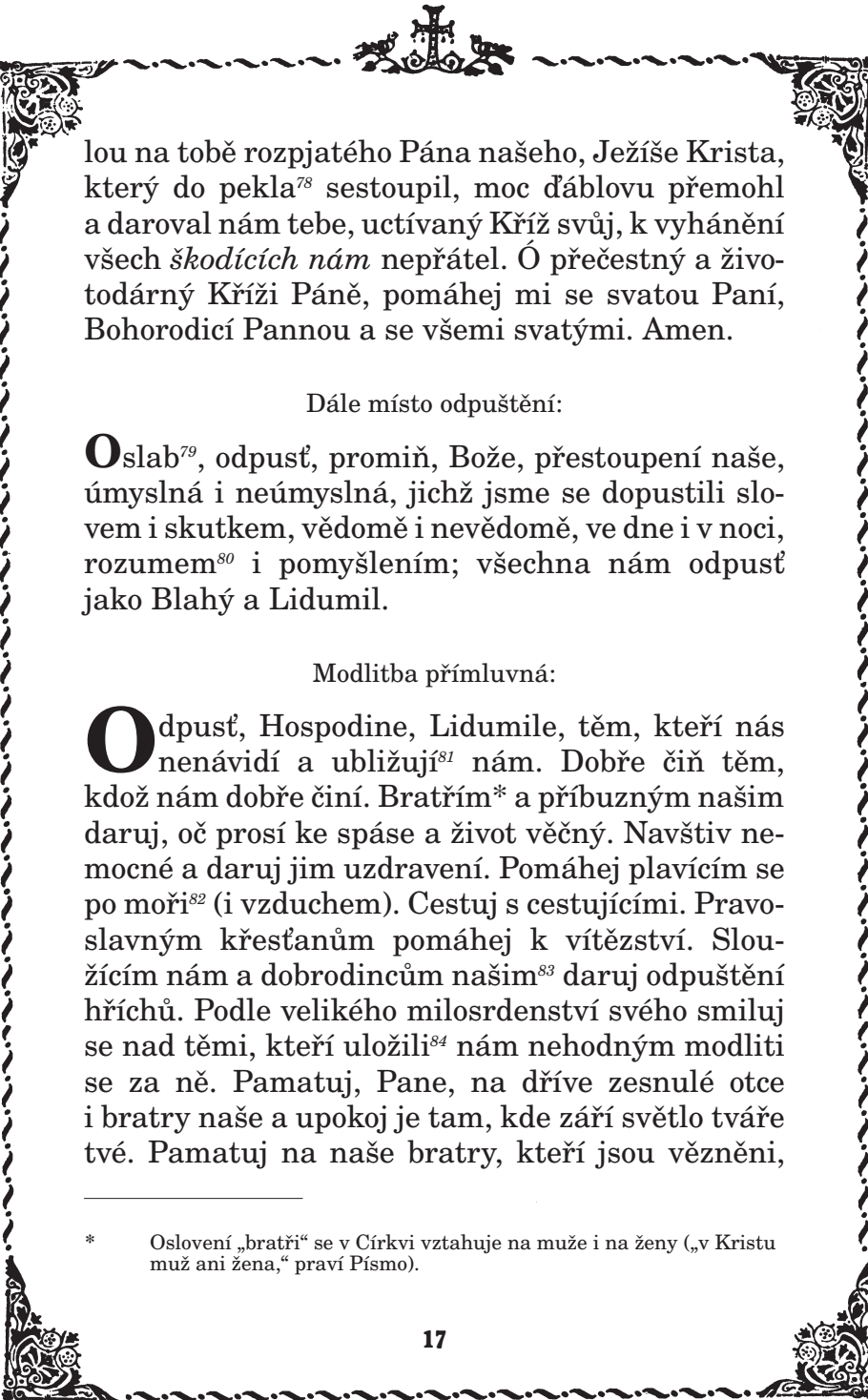
»I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.«

Přeslavnou Matku Boží, nad anděly světější, neumlčitelně⁷⁵ opěvujeme, vyznávající srdcem i ústy tuto Bohorodici, neboť nám vpravdě porodila Boha vtěleného a modlí se bez přestání za duše naše.

Dále polib svůj kříž a přežehnej znamením kříže místo,
kde ulehneš,

— od hlav do nohou, ze všech stran —
praviv modlitbu ke ctihodnému Kříži:

Ať povstane Bůh a rozptýlení budou nepřátelé Jeho; ať utekou před tváří Jeho ti, kdož Jej nenávidí. Jako pomíjí dým, tak ať pominou; jako rozplývá se vosk od ohně⁷⁶, tak ať zhynou běsové před tváří⁷⁷ těch, kteří Boha milují, žehnají se Kříže znamením † a radostně praví: Buď pozdraven, přечеštný a životodárný Kříži Páně, jenž vyháníš běsy si-

lou na tobě rozpjatého Pána našeho, Ježíše Krista, který do pekla⁷⁸ sestoupil, moc ďablovu přemohl a daroval nám tebe, uctíváný Kříž svůj, k vyhánění všech *škodících nám nepřátel*. Ó přečestný a životodárný Kříži Páně, pomáhej mi se svatou Paní, Bohorodicí Pannou a se všemi svatými. Amen.

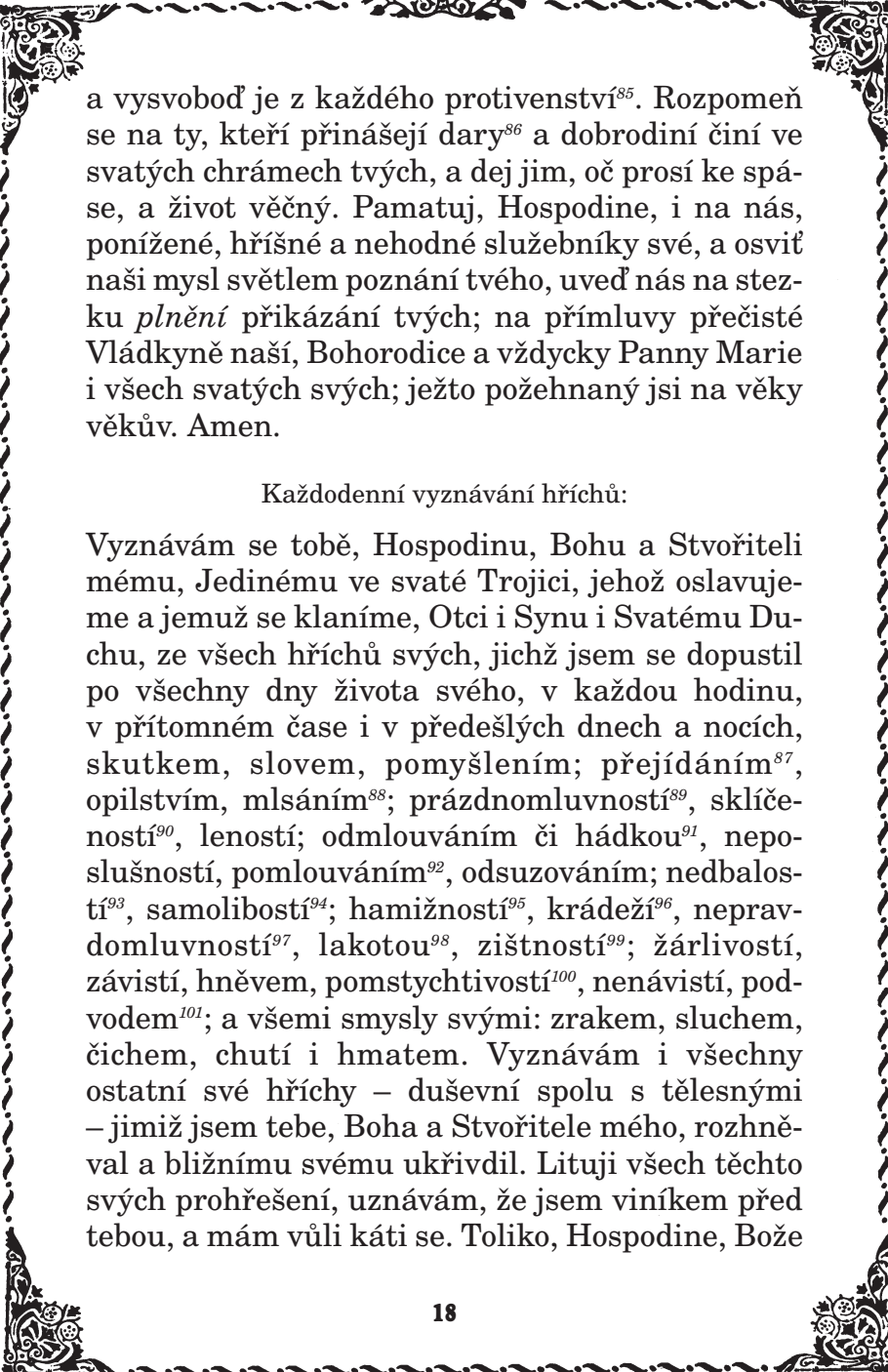
Dále místo odpuštění:

Oslab⁷⁹, odpusť, promiň, Bože, přestoupení naše, úmyslná i neúmyslná, jichž jsme se dopustili slovem i skutkem, vědomě i nevědomě, ve dne i v noci, rozumem⁸⁰ i pomyšlením; všechna nám odpusť jako Blahý a Lidumil.

Modlitba přímluvná:

Odpusť, Hospodine, Lidumile, těm, kteří nás nenávidí a ubližují⁸¹ nám. Dobře čin těm, kdož nám dobře činí. Bratřím* a příbuzným našim daruj, oč prosí ke spáse a život věčný. Navštiv nemocné a daruj jim uzdravení. Pomáhej plavícím se po moři⁸² (i vzduchem). Cestuj s cestujícími. Pravoslavným křesťanům pomáhej k vítězství. Sloužícím nám a dobrodincům našim⁸³ daruj odpuštění hříchů. Podle velikého milosrdenství svého smiluj se nad těmi, kteří uložili⁸⁴ nám nehodným modliti se za ně. Pamatuť, Pane, na dříve zesnulé otce i bratry naše a upokoj je tam, kde září světlo tváře tvé. Pamatuť na naše bratry, kteří jsou věznění,

* Oslovení „bratři“ se v Církvi vztahuje na muže i na ženy („v Kristu muž ani žena,“ praví Písmo).

a vysvobod' je z každého protivenství⁸⁵. Rozpomeň se na ty, kteří přinášejí dary⁸⁶ a dobrodiní činí ve svatých chrámech tvých, a dej jim, oč prosí ke spáse, a život věčný. Pamatuj, Hospodine, i na nás, ponížené, hříšné a nehodné služebníky své, a osviť naši mysl světlem poznání tvého, uveď nás na stezku *plnění* přikázání tvých; na přímluvy přečisté Vládkyně naší, Bohorodice a vždycky Panny Marie i všech svatých svých; ježto požehnaný jsi na věky věkův. Amen.

Každodenní vyznávání hříchů:

Vyznávám se tobě, Hospodinu, Bohu a Stvořiteli mému, Jedinému ve svaté Trojici, jehož oslavujeme a jemuž se klaníme, Otci i Synu i Svatému Duchu, ze všech hříchů svých, jichž jsem se dopustil po všechny dny života svého, v každou hodinu, v přítomném čase i v předešlých dnech a nocích, skutkem, slovem, pomyšlením; přejídáním⁸⁷, opilstvím, mlsáním⁸⁸; prázdnomluvností⁸⁹, sklíčeností⁹⁰, leností; odmlouváním či hádkou⁹¹, neposlušností, pomlouváním⁹², odsuzováním; nedbalostí⁹³, samolibostí⁹⁴, hamižností⁹⁵, krádeží⁹⁶, nepravdomluvností⁹⁷, lakotou⁹⁸, zištností⁹⁹; žárlivostí, závistí, hněvem, pomstychtivostí¹⁰⁰, nenávisí, podvodem¹⁰¹; a všemi smysly svými: zrakem, sluchem, čichem, chutí i hmatem. Vyznávám i všechny ostatní své hříchy – duševní spolu s tělesnými – jimiž jsem tebe, Boha a Stvořitele mého, rozhněval a bližnímu svému ukřivdil. Lituji všech těchto svých prohřešení, uznávám, že jsem viníkem před tebou, a mám vůli káti se. Toliko, Hospodine, Bože

můj, pomoz mi, se slzami pokorně prosím tebe. Předěšlé hříchy mé odpusť mi v milosrdenství svém a rozhřešení všech, jež jsem vypověděl před tebou, mi uděl, neboť jsi Dobrý a Lidumil.

Tento tropar se čte po modlitbách jitřních i večerních:

Pod tvoji milost se utíkáme, Bohorodice Panno, modlitby v soužení¹⁰² našich nepřehlížej¹⁰³; ale z béd vysvoboď nás, jediná čistá a blahoslovená!

Přežehnav se znamením Kříže, ulehni na lůžko, řka:

Ohrad mne, Pane, mocí uctívaného¹⁰⁴ a oživujícího Kříže svého † a ochraňuj mne tak od všelikého zla.

Před usnutím řekni ještě:

Vruce tvé, Pane Ježíši Kriste, Bože můj, odevzdávám ducha svého; ty mne žehnej, smiluj se nade mnou a život věčný mi daruj. Amen.

(Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.)

Jitřní modlitby

Vzchop se a nelenoš, povstav a probrav se ze spánku, řekni toto:

Ve jménu Otce † i Syna † i Svatého Du-
cha † amen.

Poté chvílku postůj v mlčení, dokud se neutiší všechny smysly a myšlenky neopustí vše pozemské, a pak pro-
nášej následující modlitby beze spěchu a s pozorným
srdcem. Nejprve učiň tři poklony, řka:

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou,
hříšným.*

Je-li přítomen kněz, dí: Blahosloven Bůh náš ...

Není-li kněz, tedy začni takto:

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy pře-
čisté Matky tvé i všech svatých, smiluj se nad
námi. Amen.

*Pak vždy následuje »začátek obvyklý« – tj. »Sláva tobě,
Bože náš, sláva tobě«, »Králi nebeský«, trojsvatá pí-
seň... a dal. až po »Otče náš« (viz začátek večerních
modliteb).*

* Nebo modlitba celníkova: „Bože, budiž milostiv mně hříšnému“
(Luk 18,13).

Po »začátku obvyklém« následují tropary Trojiční (1. hlas):
Procitnuvše ze spánku, padáme před tebou, Blahý,
a andělskou píseň pějeme tobě, Silný:
Svatý, svatý, svatý jsi, Bože, pro Bohorodici¹⁰⁵ smiluj se nad námi.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.

Z lože a ze spánku jsi mne pozdvihl, Pane. Mysl mou i srdce mé osvět' a ústa má otevři, abych tě opěvoval, svatá Trojice:
Svatý, svatý, svatý jsi, Bože, pro Bohorodici smiluj se nad námi.

I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

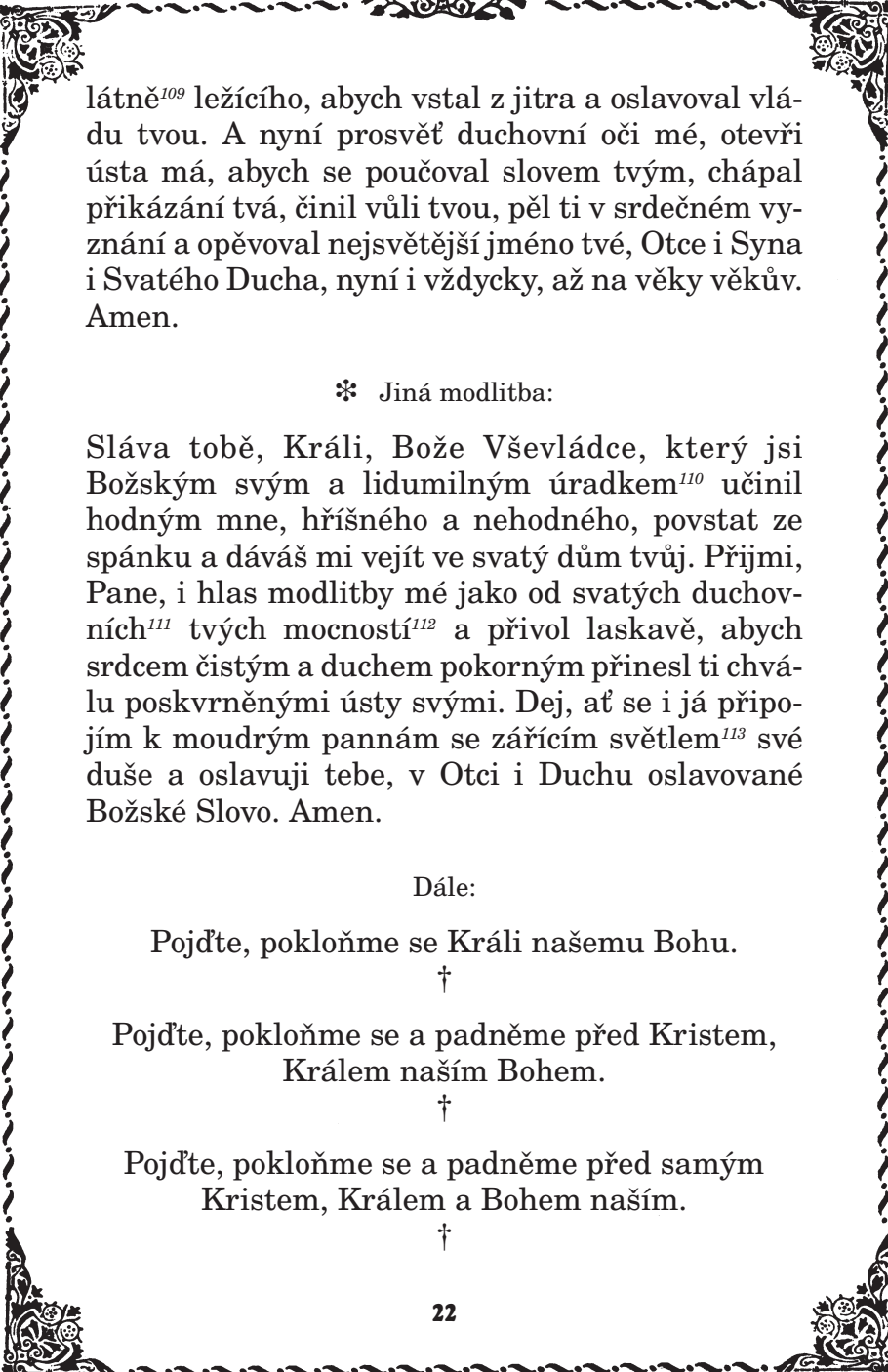
Nenadále přijde Soudce a skutky jednoho každého budou odkryty. S bázní tedy voláme o půlnoci:
Svatý, svatý, svatý jsi, Bože, pro Bohorodici smiluj se nad námi.

Hospodi, pomiluj. (Dvanáctkrát)*

A modlitbu tuto:

Probudiv se a povstav, děkuji ti, Bože v Trojici¹⁰⁶, neboť z veliké své dobroty¹⁰⁷ a trpělivosti nerozhněval jsi se na mne, lenivého a hříšného, aniž jsi mne zahubil s nepravostmi mými, ale v neustávající lidumilnosti své¹⁰⁸ pozdvihl jsi mne, ma-

* Tj. „Pane, smiluj se.“ Při pronášení této nejstarší modlitby vzpomínej na své hříchy. Dvanáctkrátě ji říkáme, protože prosíme Boha o požehnání na každou hodinu tohoto dne.

lárně¹⁰⁹ ležícího, abych vstal z jitra a oslavoval vládu tvou. A nyní prosvěť duchovní oči mé, otevři ústa má, abych se poučoval slovem tvým, chápal příkázání tvá, činil vůli tvou, pěl ti v srdečném vyznání a opěvoval nejsvětější jméno tvé, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

* Jiná modlitba:

Sláva tobě, Králi, Bože Vševládce, který jsi Božským svým a lidumilným úradkem¹¹⁰ učinil hodným mne, hříšného a nehodného, povstat ze spánku a dáváš mi vejít ve svatý dům tvůj. Přijmi, Pane, i hlas modlitby mé jako od svatých duchovních¹¹¹ tvých mocností¹¹² a přivol laskavě, abych srdcem čistým a duchem pokorným přinesl ti chválu poskvřenými ústy svými. Dej, ať se i já připojím k moudrým pannám se zářícím světlem¹¹³ své duše a oslavuji tebe, v Otci i Duchu oslavované Božské Slovo. Amen.

Dále:

Pojďte, pokloňme se Králi našemu Bohu.

Pojďte, pokloňme se a padněme před Kristem,
Králem naším Bohem.

Pojďte, pokloňme se a padněme před samým
Kristem, Králem a Bohem naším.

Žalm 50. (51.):

Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého a podle množství slitování svých očisti nepravost mou. Dokonale omyj mne od nepravosti mé a od hříchu mého očisti mne. Neboť nepravost svou já znám, a hřích můj přede mnou je vždycky. Proti tobě samému jsem zhřešil, a co zlé je před tebou, učinil jsem; takže spravedlivé budou rozsudky tvé a zvítězíš, až budeš soudit. Neboť hle, v nepravostech jsem byl zplozen a v hříších počala mne matka moje. Ty však pravdu sis zamiloval, tajemství velemoudrosti své a to, co je v ní skryto, jsi mi zjevil. Skropíš mne yzopem, a očištěn budu; omyješ mne, a stanu se bělejší než sníh. Sluchu mému radost a veselí dáš – zaradují se kosti ponížené. Odvráť obličej svůj od hříchů mých a očišť všechny nepravosti mé. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v nitru mém. Neodvrhuj mne od tváře své a Ducha tvého svatého neodnímej ode mne. Navrať mi radost spasení tvého a Duchem panujícím upevni mne. Naučím provinilce cestám tvým, a bezbožníci se obrátí k tobě. Zbav mne *viny za prolévání krve*, Bože, Bože spasení mého!, a můj jazyk s veselím bude oslavovat spravedlnost tvou. Hospodine, rty mé otevři, a ústa má zvěstovat budou chválu tvou. Neboť kdybys byl chtěl oběť, pak bych ji dal; leč v zápalných obětech nemáš zalíbení. Obětí Bohu *milou* je duch zkoroucený, srdcem zkroušeným a pokorným Bůh nepohrdne. Prokaž dobrodiní Sionu, Hospodine, v zalíbení svém; nechť zbudovány jsou zdi jerusalemské. Tehdy zalíbíš sobě oběť spravedlnosti,

žertvu a celopaly; tehdaž beránky na oltář tvůj klásti budou.

Poté symbol pravoslavné víry:

Věřím v jednoho Boha, Otce, Vševládce, Stvořitele nebe a země, všeho viditelného i neviditelného.

I v jednoho Pána, Ježíše Krista, Syna Božího, jednorozeného a z Otce zrozeného přede všemi věky. Světlo ze Světla, Boha pravého z Boha pravého, rozeného, nestvořeného, jednobytného¹¹⁴ s Otcem, skrze něhož vše učiněno bylo. Jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe, vtělil se z Ducha Svatého a Marie Panny a člověkem se stal. Jenž za nás ukřižován byl pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben byl. A třetího dne vstal z mrtvých podle Písem. Vystoupil na nebesa a sedí po pravici Otce. A znovu přijde se slávou soudit živé i mrtvé; jeho království nebude *mít* konce.

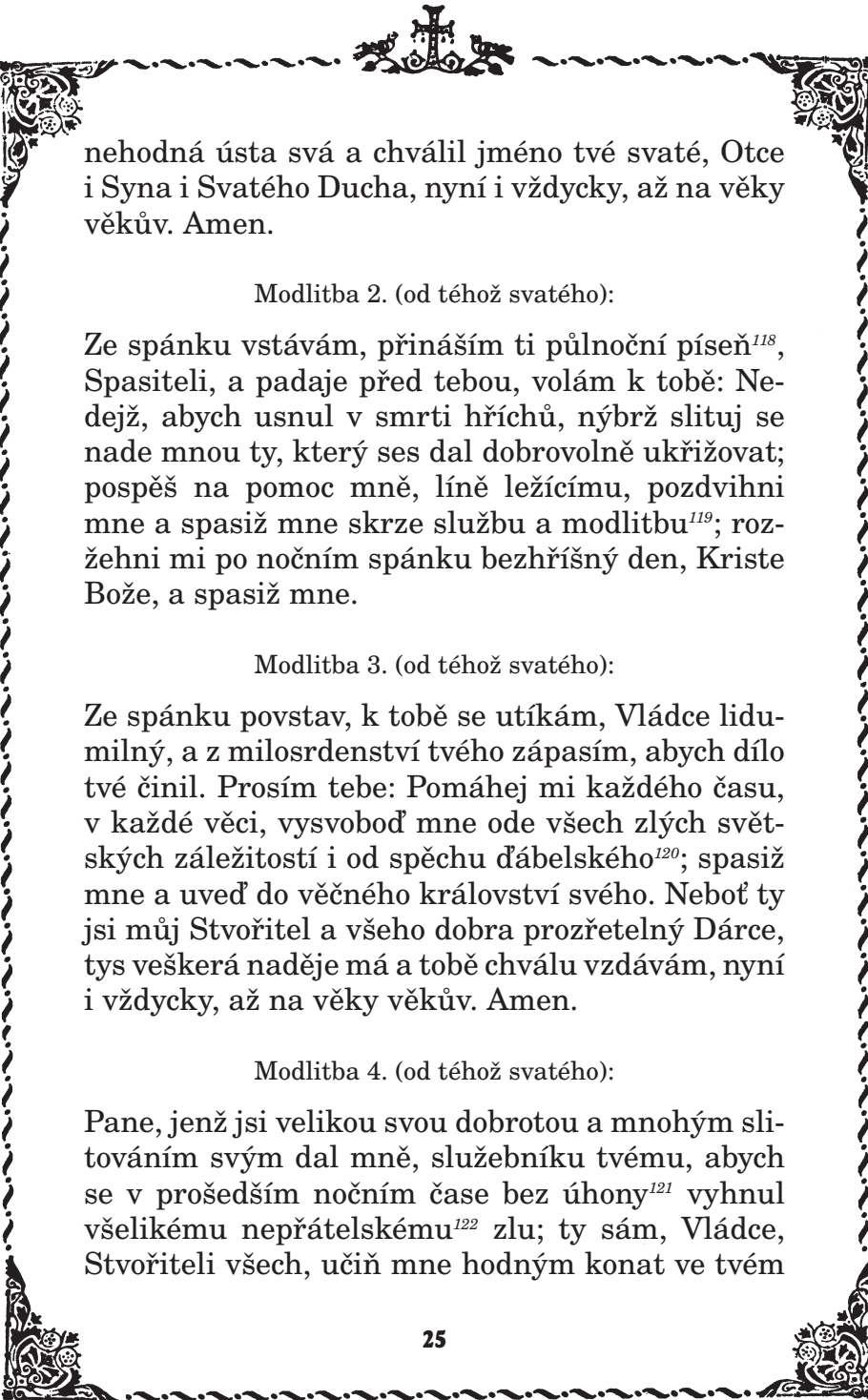
I v Ducha Svatého, Pána, oživujícího¹¹⁵, jenž z Otce vychází a s Otcem i Synem spoluctěn a spoluoslavován jest a mluvil skrze proroky.

I v jednu svatou, obecnou¹¹⁶ a apoštolskou Církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.

Očekávám vzkříšení mrtvých a život věku budoucího. Amen.

Modlitba 1. (svatého Makária Velikého):

Bože, očistiž mne hříšného. Ač jsem nic dobrého neučinil před tebou, vysvobod' mne od zlého.¹¹⁷
Budiž ve mně vůle tvá, abych neodsouzeně otevřel

nehodná ústa svá a chválil jméno tvé svaté, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 2. (od téhož svatého):

Ze spánku vstávám, přináším ti půlnoční píseň¹¹⁸, Spasiteli, a padaje před tebou, volám k tobě: Nedejž, abych usnul v smrti hříchů, nýbrž slituj se nade mnou ty, který ses dal dobrovolně ukřižovat; pospěš na pomoc mně, líně ležícímu, pozdvihni mne a spasiž mne skrze službu a modlitbu¹¹⁹; rozžehni mi po nočním spánku bezhříšný den, Kriste Bože, a spasiž mne.

Modlitba 3. (od téhož svatého):

Ze spánku povstav, k tobě se utíkám, Vládce lidumilný, a z milosrdenství tvého zápasím, abych dílo tvé činil. Prosím tebe: Pomáhej mi každého času, v každé věci, vysvoboď mne ode všech zlých světských záležitostí i od spěchu ďábelského¹²⁰; spasiž mne a uveď do věčného království svého. Neboť ty jsi můj Stvořitel a všeho dobra prozřetelný Dárce, tys veškerá naděje má a tobě chválu vzdávám, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 4. (od téhož svatého):

Pane, jenž jsi velikou svou dobrotou a mnohým slitováním svým dal mně, služebníku tvému, abych se v prošeším nočním čase bez úhony¹²¹ vyhnul všelikému nepřátelskému¹²² zlu; ty sám, Vládce, Stvořiteli všech, učiň mne hodným konat ve tvém

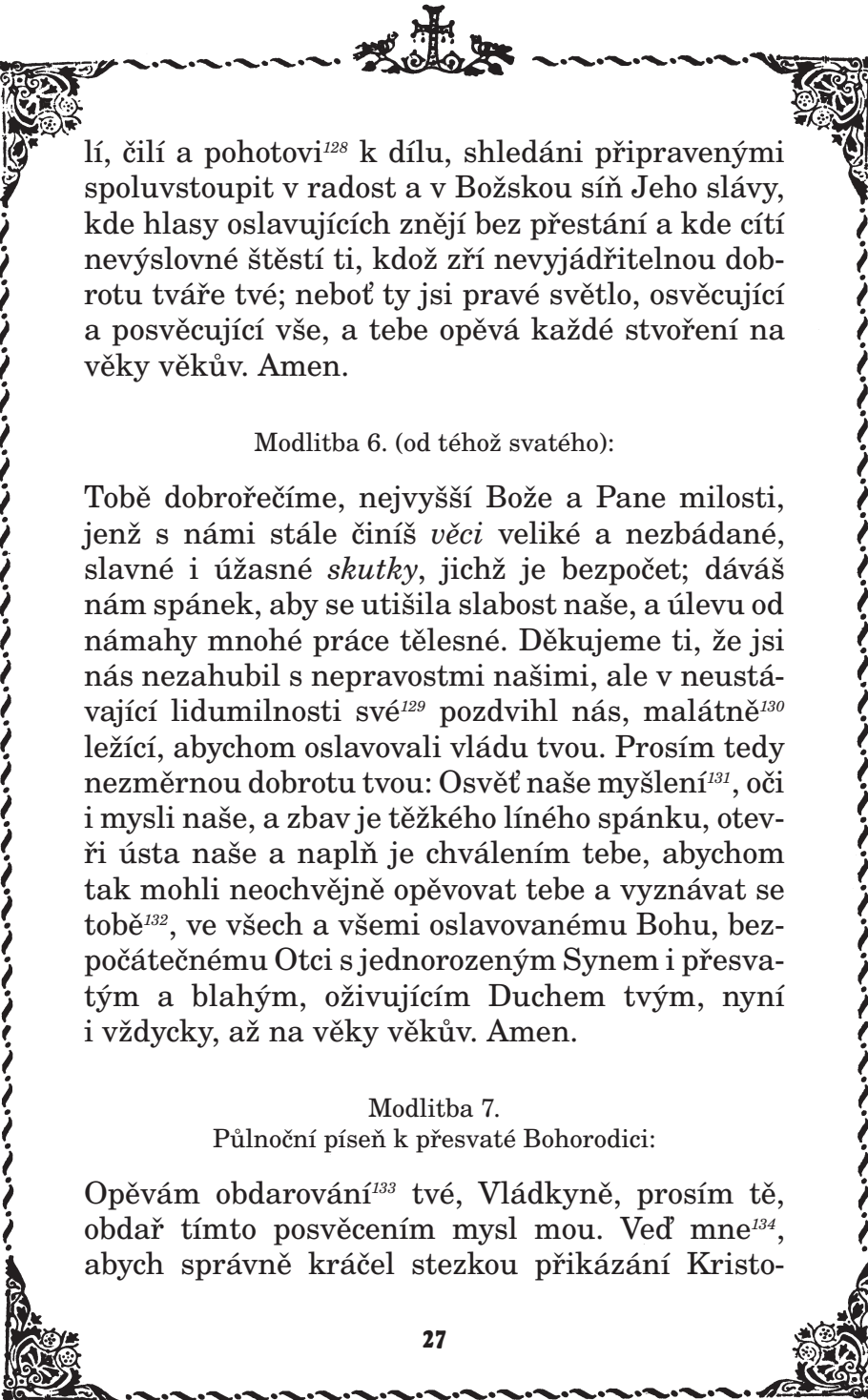
světle Pravdy a s osvěceným srdcem *činit* vůli tvou, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

* Modlitba jiná (od téhož svatého):

Hospodine, Bože Vševládce, který přijímáš od nebeských svých mocností trojsvatou píseň, přijmi ode mne, nehodného služebníka tvého, toto noční pění a dej mi, abych po všechna léta svého života a o veškerém čase vzdával chválu tobě – Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 5. (svatého Basila Velikého):

Hospodine Vševládce, Bože mocností¹²³ i všelikého těla, jenž na výsostech přebýváš a k poníženým shlížíš, který srdce i nitro zpytuješ a tajnosti lidské zjevně předvídáš, *ty jsi* bezpočátečné a vždycky jsoucí světlo, jež září beze změny jasu a není v něm stínu proměny¹²⁴; ty sám, nesmrtelný Králi, přijmi naše modlitby, které ti nyní svými poskvrněnými ústy přinášíme, osmělujíce se pro množství slitování tvých. Odpusť nám prohřešení naše, jež jsme spáchali skutkem nebo slovem či myšlenkou, vědomě či nevědomě, a očistiž nás od veškeré skvrny těla i ducha, a dej, ať projdeme celou nocí tohoto *zdejšího* života¹²⁵ s bdělým¹²⁶ srdcem a strážlivou¹²⁷ myslí, očekávajíce úsvit světlého a zjeveného dne Jednorozeného tvého Syna, Pána a Boha i Spasitele našeho, Ježíše Krista, kdy *jako* Soudce všech přijde se slávou odplatit každému dle skutků jeho. Nechť neklesneme a nezpohodlníme, ale jsme bdě-

lí, čilí a pohotovi¹²⁸ k dílu, shledání připravenými spoluvstoupit v radost a v Božskou síň Jeho slávy, kde hlasy oslavujících znějí bez přestání a kde cítí nevýslovné štěstí ti, kdož zří nevyjádřitelnou dobrotu tváře tvé; neboť ty jsi pravé světlo, osvěcující a posvěcující vše, a tebe opěvá každé stvoření na věky věkův. Amen.

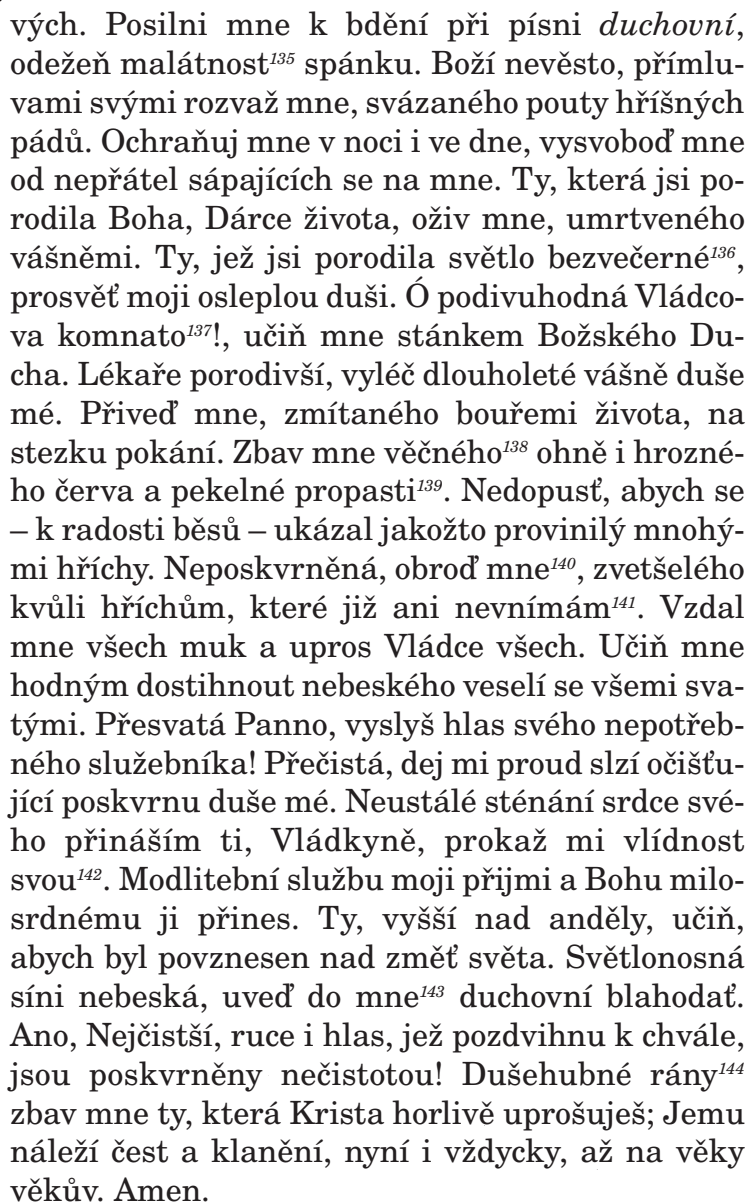
Modlitba 6. (od téhož svatého):

Tobě dobrořečíme, nejvyšší Bože a Pane milosti, jenž s námi stále činíš *věci* veliké a nezbádané, slavné i úžasné *skutky*, jichž je bezpočet; dáváš nám spánek, aby se utišila slabost naše, a úlevu od námahy mnohé práce tělesné. Děkujeme ti, že jsi nás nezapomněl s nepravostmi našimi, ale v neustávající lidumilnosti své¹²⁹ pozdvihl nás, malátně¹³⁰ ležící, abychom oslavovali vládu tvou. Prosím tedy nezměrnou dobrotu tvou: Osvěť naše myšlení¹³¹, oči i mysli naše, a zbav je těžkého líného spánku, otevři ústa naše a naplň je chválením tebe, abychom tak mohli neochvějně opěvovat tebe a vyznávat se tobě¹³², ve všech a všemi oslavovanému Bohu, bezpočátečnému Otci s jednorozeným Synem i přesvatým a blahým, oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 7.

Půlnoční píseň k přesvaté Bohorodici:

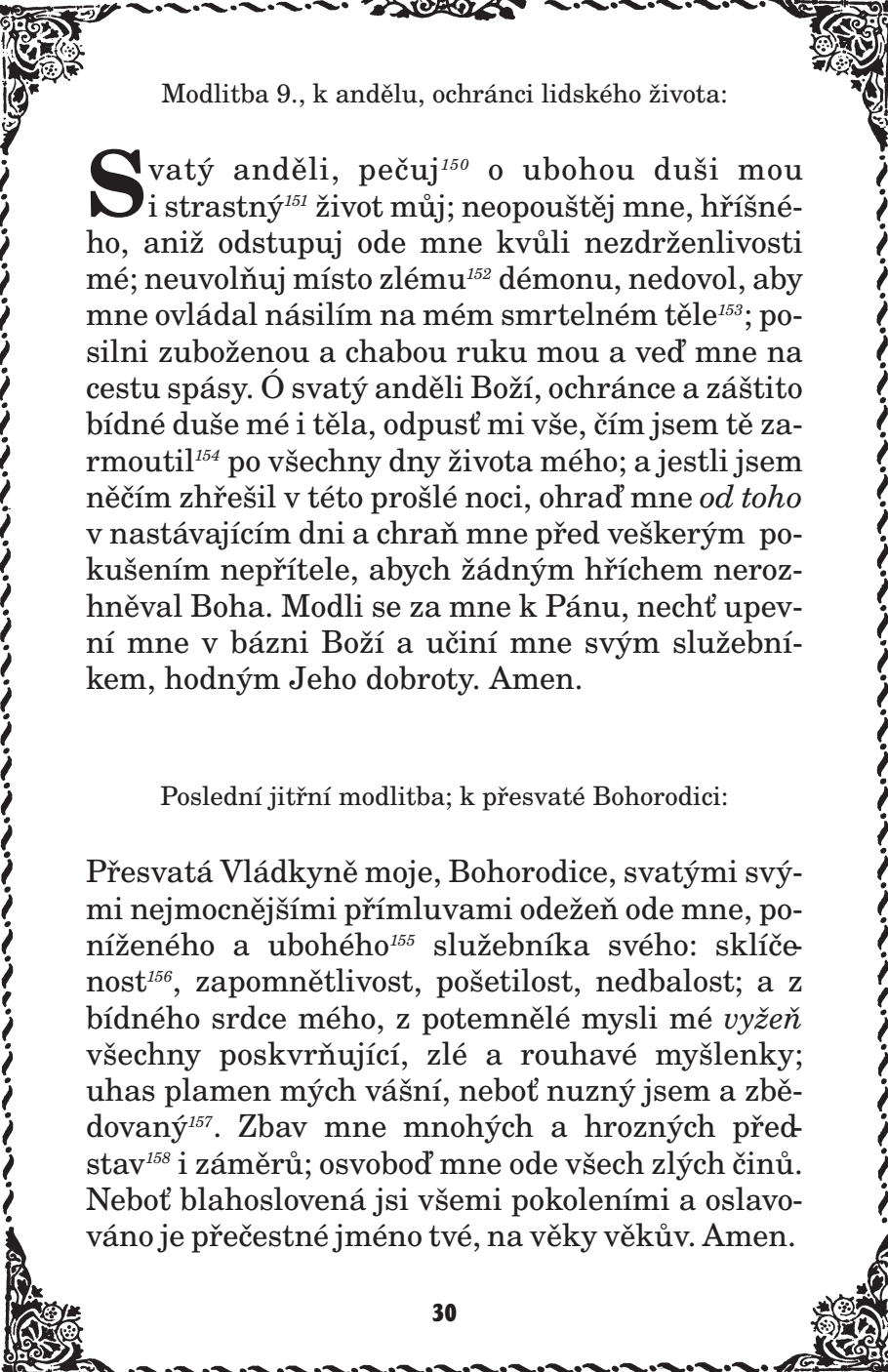
Opěvám obdarování¹³³ tvé, Vládkyně, prosím tě, obdař tímto posvěcením mysl mou. Veď mne¹³⁴, abych správně kráčel stezkou přikázání Kristo-

vých. Posilni mne k bdění při písni *duchovní*, odezeň malátnost¹³⁵ spánku. Boží nevěsto, přímluvami svými rozvaž mne, svázaného pouty hříšných pádů. Ochraňuj mne v noci i ve dne, vysvobod' mne od nepřátel sápadících se na mne. Ty, která jsi porodila Boha, Dárce života, oživ mne, umrtveného vášněmi. Ty, jež jsi porodila světlo bezvečerné¹³⁶, prosvěť moji osleplou duši. Ó podivuhodná Vládcova komnato¹³⁷!, učiň mne stánkem Božského Duha. Lékaře porodivší, vyléč dlouholeté vášně duše mé. Přiveď mne, zmítaného bouřemi života, na stezku pokání. Zbav mne věčného¹³⁸ ohně i hrozného červa a pekelné propasti¹³⁹. Nedopuť, abych se – k radosti běsů – ukázal jakožto provinilý mnohými hříchy. Neposkvrněná, obrod' mne¹⁴⁰, zvetšelého kvůli hříchům, které již ani nevnímám¹⁴¹. Vzdal mne všech muk a upros Vládce všech. Učiň mne hodným dostihnout nebeského veselí se všemi svatými. Přesvatá Panno, vyslyš hlas svého nepotřebného služebníka! Přečistá, dej mi proud slzí očišťující poskvřnu duše mé. Neustálé sténání srdce svého přináším ti, Vládkyně, prokaž mi vlídnost svou¹⁴². Modlitební službu moji přijmi a Bohu milosrdnému ji přines. Ty, vyšší nad anděly, učiň, abych byl povznesen nad změť světa. Světlonosná síni nebeská, uveď do mne¹⁴³ duchovní blahodať. Ano, Nejčistší, ruce i hlas, jež pozdvihnu k chvále, jsou poskvřněny nečistotou! Dušehubné rány¹⁴⁴ zbav mne ty, která Krista horlivě uprošuješ; Jemu náleží čest a klanění, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 8., k Pánu našemu Ježíši Kristu:

Mnohomilostivý a nejmilosrdnější¹⁴⁵ Bože můj, Pane Ježíši Kriste, pro velikou lásku svou jsi sestoupil – vtělil ses, abys všechny spasil. A opět, Spasiteli, prosím tebe, spasiž mne dle své milosti; vždyť kdybys měl spasit mne za skutky *mé*, nebyla by to milost¹⁴⁶ ani dar, ale spíše povinnost! Ó veliký ve slitování a nevýslovný v milostech! Ó Kriste můj, vždyť jsi pravil: „Kdo věří ve mne, živ bude a neuzří smrti na věky.“ Jestliže pak *už* samotná víra v tebe zachrání zoufalé, tedy hle, věřím!, spasiž mne, neboť Bůh můj a Stvořitel jsi ty; víra pak ať je mně započtena místo skutků, Bože můj, neboť vůbec nenalezneš skutky, které by mne mohly ospravedlnit. Leč tato víra má nechť stačí místo všech *dobrych činů*, ona nechť mne omluví, ona ať mne ospravedlní, ona kéž ze mne učiní účastníka věčné slávy tvé. Nechť nepolapí mne satan a nechlubí se¹⁴⁷, že mne vytrhl z ruky tvé, *Bože Slovo*, a *unesl* z tvé ohrady. Ať už chci nebo nechci, zachraň mne, Kriste, Spasiteli můj, rychle, rychle pospěš, *vždyť již* hynu, tys přece Bůh můj od útroby matky *mé*. Učiň mne nyní hodným, Pane, abych si tebe zamiloval tak, jako jsem si kdysi zamiloval hřích, a opět sloužil tobě¹⁴⁸ bez lenosti a pečlivě¹⁴⁹. Jako jsem dříve sloužil lstivému satanu, tím spíše budu sloužit tobě, Pánu a Bohu mému, Ježíši Kristu, po všechny dny života svého, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 9., k andělu, ochránci lidského života:

Svatý anděli, pečuj¹⁵⁰ o ubohou duši mou i strastný¹⁵¹ život můj; neopouštěj mne, hříšného, aniž odstupuj ode mne kvůli nezdrženlivosti mé; neuvolňuj místo zlému¹⁵² démonu, nedovol, aby mne ovládal násilím na mém smrtelném těle¹⁵³; posilni zuboženou a chabou ruku mou a veď mne na cestu spásy. Ó svatý anděli Boží, ochránce a záštito bídne duše mé i těla, odpusť mi vše, čím jsem tě zarmoutil¹⁵⁴ po všechny dny života mého; a jestli jsem něčím zhřešil v této prošlé noci, ohrad' mne *od toho* v nastávajícím dni a chraň mne před veškerým pokušením nepřítelů, abych žádným hříchem nerozhněval Boha. Modli se za mne k Pánu, nechť upevní mne v bázni Boží a učiní mne svým služebníkem, hodným Jeho dobroty. Amen.

Poslední jitřní modlitba; k přesvaté Bohorodici:

Přesvatá Vládce moje, Bohorodice, svatými svými nejmocnějšími přimluvami odežej ode mne, poníženého a ubohého¹⁵⁵ služebníka svého: sklíčenost¹⁵⁶, zapomnětlivost, pošetilost, nedbalost; a z bídneho srdce mého, z potemnělé mysli mé *vyžeň* všechny poskvřňující, zlé a rouhavé myšlenky; uhas plamen mých vášní, neboť nuzný jsem a zbedovaný¹⁵⁷. Zbav mne mnohých a hrozných představ¹⁵⁸ i záměrů; osvoboď mne ode všech zlých činů. Neboť blahoslovená jsi všemi pokoleními a oslavováno je přecestné jméno tvé, na věky věkův. Amen.

Je-li přítomen kněz, pak: »Sláva... I nyní...« »Hospodi, pomiluj« (třikrát), »Pane, požehnej« a propuštění.

Není-li přítomen kněz, tedy pokračuj dalšími modlitbami a přimluvami za živé i zesulé.

Pros za mne Boha, svatý služebníku Boží (*jmenuj svatého, jehož jméno nosíš*), neboť k tobě se horlivě utíkám, rychlému pomocníku a přimluvci za duši mou.

Bohorodice, Panno, raduj se. Blahodatná Maria, Pán s tebou. Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, neboť jsi porodila Spasitele duší našich.

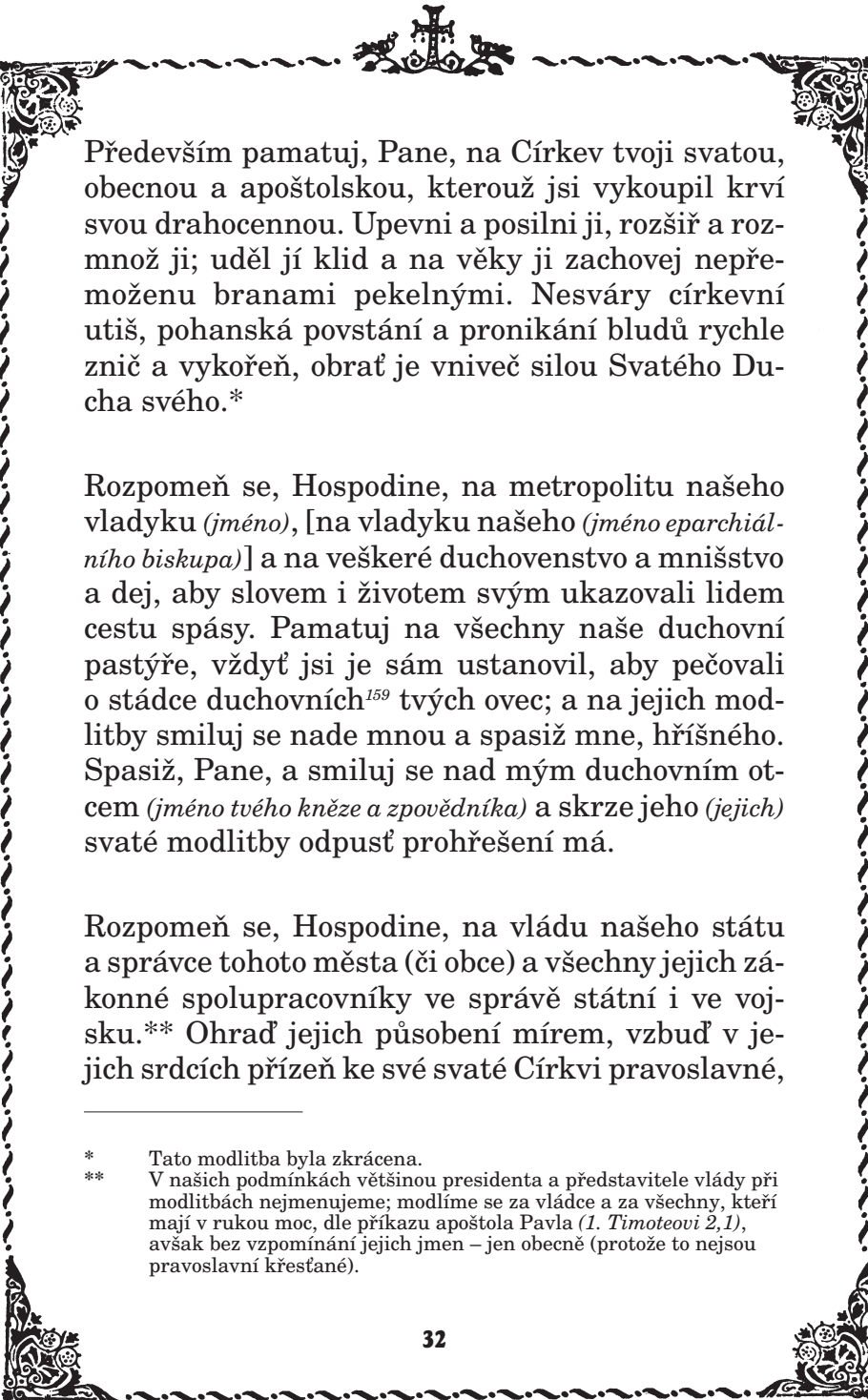
Modlitby za živé*:

Pamatuj, Pane, na ... (*říkej křestní jména těch, které chceš vzpomínat; nezapomeň na svého duchovního otce*) a obdaruj je všemi dobry svými.

Můžeš-li, čti před výše uvedenou přimluvou nejprve následující modlitby za církev, biskupy, kněze a státní vládu, a pak i další uvedené prosby za žijící zde na zemi a vzpomínej jejich jména.

Za každou prosbou (odstavcem) následuje poklona.

* Za nepravoslavné lidi se modlíme zvlášť a říkáme při tom např.: „Je-li to možné, Pane, smiluj se nad (řekni jméno) ...“ a k takové modlitbě vždy dodáváme prosbu, aby se onen člověk stal pravoslavným křesťanem, např.: „Dej mu poznat slovo Pravdy tvé a přiveď ho ke své svaté pravoslavné Církvi.“

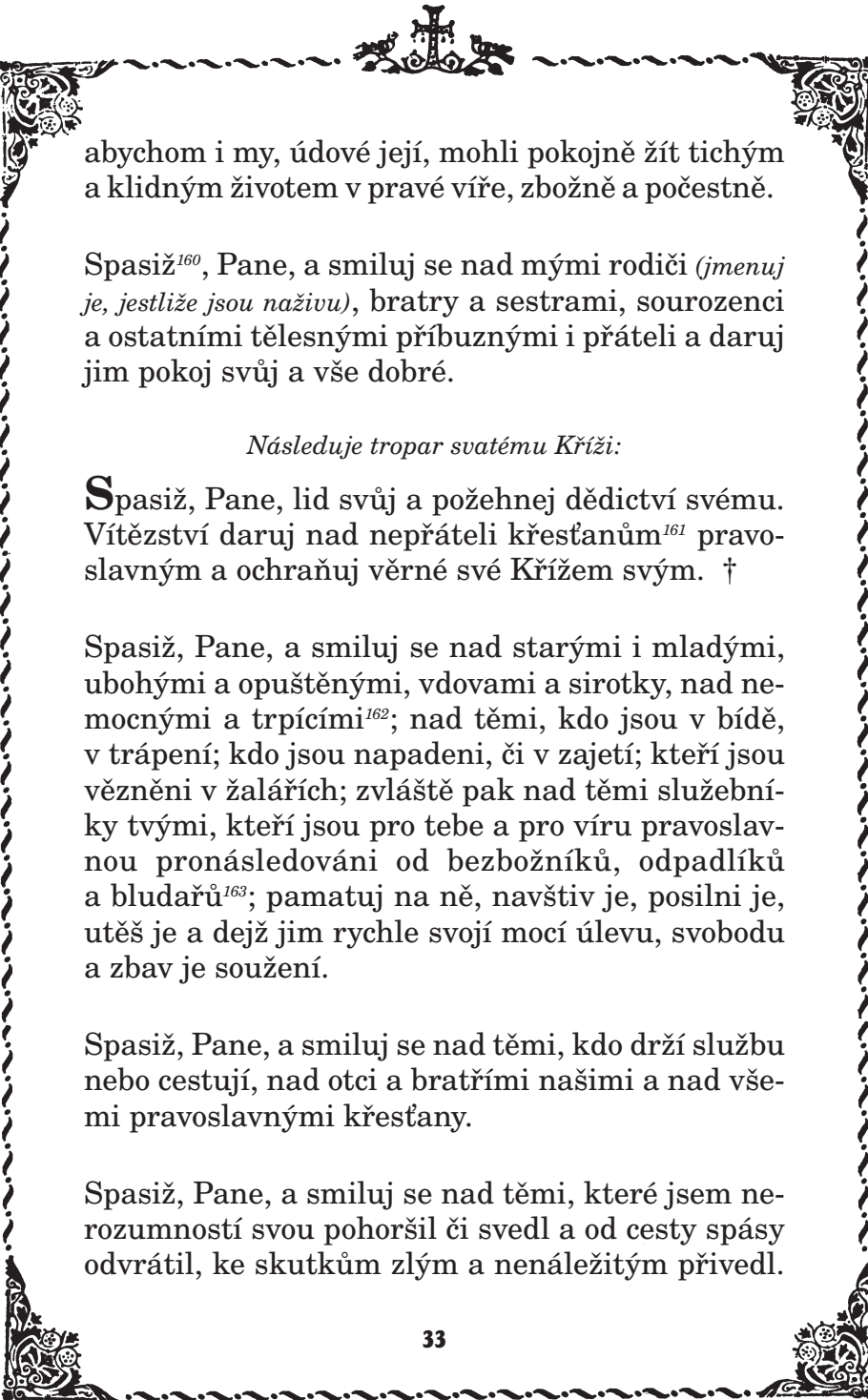
Především pamatuj, Pane, na Církev tvoji svatou, obecnou a apoštolskou, kterouž jsi vykoupil krví svou drahocennou. Upevni a posilni ji, rozšíř a rozmnož ji; uděl jí klid a na věky ji zachovej nepřemoženu branami pekelnými. Nesváry církevní utiš, pohanská povstání a pronikání bludů rychle znič a vykořeň, obrať je vniveč silou Svatého Ducha svého.*

Rozpomeň se, Hospodine, na metropolitu našeho vladyku (*jméno*), [na vladyku našeho (*jméno eparchiálního biskupa*)] a na veškeré duchovenstvo a mnišstvo a dej, aby slovem i životem svým ukazovali lidem cestu spásy. Pamatuj na všechny naše duchovní pastýře, vždyť jsi je sám ustanovil, aby pečovali o stádece duchovních¹⁵⁹ tvých ovec; a na jejich modlitby smiluj se nade mnou a spasiž mne, hříšného. Spasiž, Pane, a smiluj se nad mým duchovním otcem (*jméno tvého kněze a zpovědníka*) a skrze jeho (*jejich*) svaté modlitby odpusť prohřešení má.

Rozpomeň se, Hospodine, na vládu našeho státu a správce tohoto města (či obce) a všechny jejich zákonné spolupracovníky ve správě státní i ve vojsku.** Ohrad jejich působení mírem, vzbud v jejich srdcích přízeň ke své svaté Církvi pravoslavné,

* Tato modlitba byla zkrácena.

** V našich podmínkách většinou presidenta a představitele vlády při modlitbách nejmenujeme; modlíme se za vládce a za všechny, kteří mají v rukou moc, dle příkazu apoštola Pavla (*1. Timoteovi 2, 1*), avšak bez vzpomínání jejich jmen – jen obecně (protože to nejsou pravoslavní křesťané).

abychom i my, údové její, mohli pokojně žít tichým a klidným životem v pravé víře, zbožně a počestně.

Spasiž¹⁶⁰, Pane, a smiluj se nad mými rodiči (*jmenuj je, jestliže jsou naživu*), bratry a sestrami, sourozenci a ostatními tělesnými příbuznými i přáteli a daruj jim pokoj svůj a vše dobré.

Následuje tropar svatému Kříži:

Spasiž, Pane, lid svůj a požehnej dědictví svému. Vítězství daruj nad nepřáteli křesťanům¹⁶¹ pravoslavným a ochraňuj věrné své Křížem svým. †

Spasiž, Pane, a smiluj se nad starými i mladými, ubohými a opuštěnými, vdovami a sirotky, nad nemocnými a trpícími¹⁶²; nad těmi, kdo jsou v bídě, v trápení; kdo jsou napadeni, či v zajetí; kteří jsou vězněni v žalářích; zvláště pak nad těmi služebníky tvými, kteří jsou pro tebe a pro víru pravoslavnou pronásledováni od bezbožníků, odpadlíků a bludařů¹⁶³; pamatuj na ně, navštiv je, posilni je, utěš je a dejž jim rychle svojí mocí úlevu, svobodu a zbav je soužení.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad těmi, kdo drží službu nebo cestují, nad otci a bratřími našimi a nad všemi pravoslavnými křesťany.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad těmi, které jsem nerozumností svou pohoršil či svedl a od cesty spásy odvrátil, ke skutkům zlým a nenáležitým přivedl.

Božskou prozřetelností svou je navrát na cestu spásy.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad těmi, kdož se na nás hněvají, ubližují a škodí¹⁶⁴ nám a strojí překážky a pokušení; nedopusť, aby zahynuli kvůli mně hříšnému.

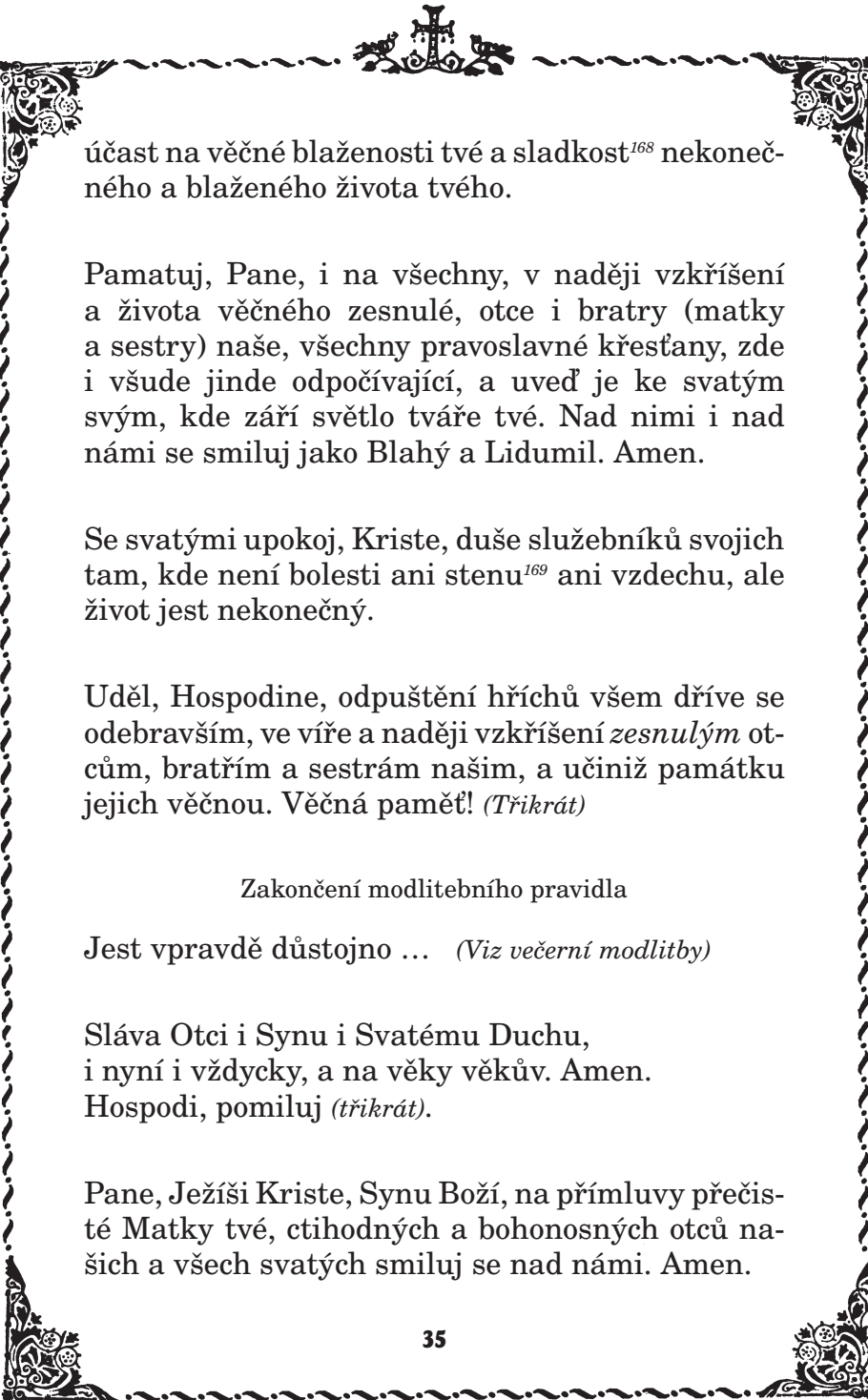
Osvěť světlem poznání tvého ty, kteří jsouce zaslepeni smrtícími bludy¹⁶⁵, odstoupili od pravoslavné víry, a navrát je ke své svaté obecné¹⁶⁶ apoštolské Církvi.

Modlitby za zesnulé*:

Rozpomeň se, Hospodine, na odebravší se ze života tohoto: pravoslavné¹⁶⁷ panovníky, patriarchy, metropolitely, archiepiskopy a episkopy pravoslavné i na ty, kteří ti sloužili v kněžské hodnosti či jako služebnictvo církevní nebo ve stavu mnišském, a všechny je upokoj se svatými ve věčných příbytcích tvých.

Pamatuj, Hospodine, na duše zesnulých služebníků svých – mých rodičů (*říkaj jména, jestliže zemřeli*) a všech mých tělesných sourozenců a příbuzných i dobrodinců a všech pravoslavných křesťanů, a odpusť jim všechna prohřešení úmyslná i neúmyslná, daruj jim království nebeské,

* Za nepravoslavné lidi se modlíme zvláště a říkáme při tom např.: „Je-li to možné, Pane, smiluj se nad duší zesnulého (*řekni jméno*) a daruj mu věčný pokoj.“

účast na věčné blaženosti tvé a sladkost¹⁶⁸ nekonečného a blaženého života tvého.

Pamatuj, Pane, i na všechny, v naději vzkříšení a života věčného zesnulé, otce i bratry (matky a sestry) naše, všechny pravoslavné křesťany, zde i všude jinde odpočívající, a uveď je ke svatým svým, kde září světlo tváře tvé. Nad nimi i nad námi se smiluj jako Blahý a Lidumil. Amen.

Se svatými upokoj, Kriste, duše služebníků svých tam, kde není bolesti ani stenu¹⁶⁹ ani vzdechu, ale život jest nekonečný.

Uděl, Hospodine, odpuštění hříchů všem dříve se odebravším, ve víře a naději vzkříšení *zesnulým* otcům, bratrům a sestrám našim, a učiniž památku jejich věčnou. Věčná paměť! (*Třikrát*)

Zakončení modlitebního pravidla

Jest vpravdě důstojno ... (*Viz večerní modlitby*)

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu,
i nyní i vždycky, a na věky věkův. Amen.
Hospodi, pomiluj (*třikrát*).

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy přecistě Matky tvé, ctihodných a bohonosných otců našich a všech svatých smiluj se nad námi. Amen.

Někteří zbožní křesťané připojují k jitřním modlitbám
„**Modlitbu posledních optinských starců**“:

Pane, dejž abych s pokojem v duši přijal vše, co mi přinese nadcházející den. Dejž, abych se cele odevzdal tvé svaté vůli.

Po celý den mne ve všem veď a posiluj.

Ať bych dostal jakékoliv zprávy během dne, nauč mne přijmout je s pokojnou duší a pevným přesvědčením, že nade vším je tvá svatá vůle.

Ve všech mých skutcích a slovech veď mé myšlenky a city. V jakékoliv nepředvídané situaci nedopusť, abych zapomněl, že všechno je sesláno od tebe.

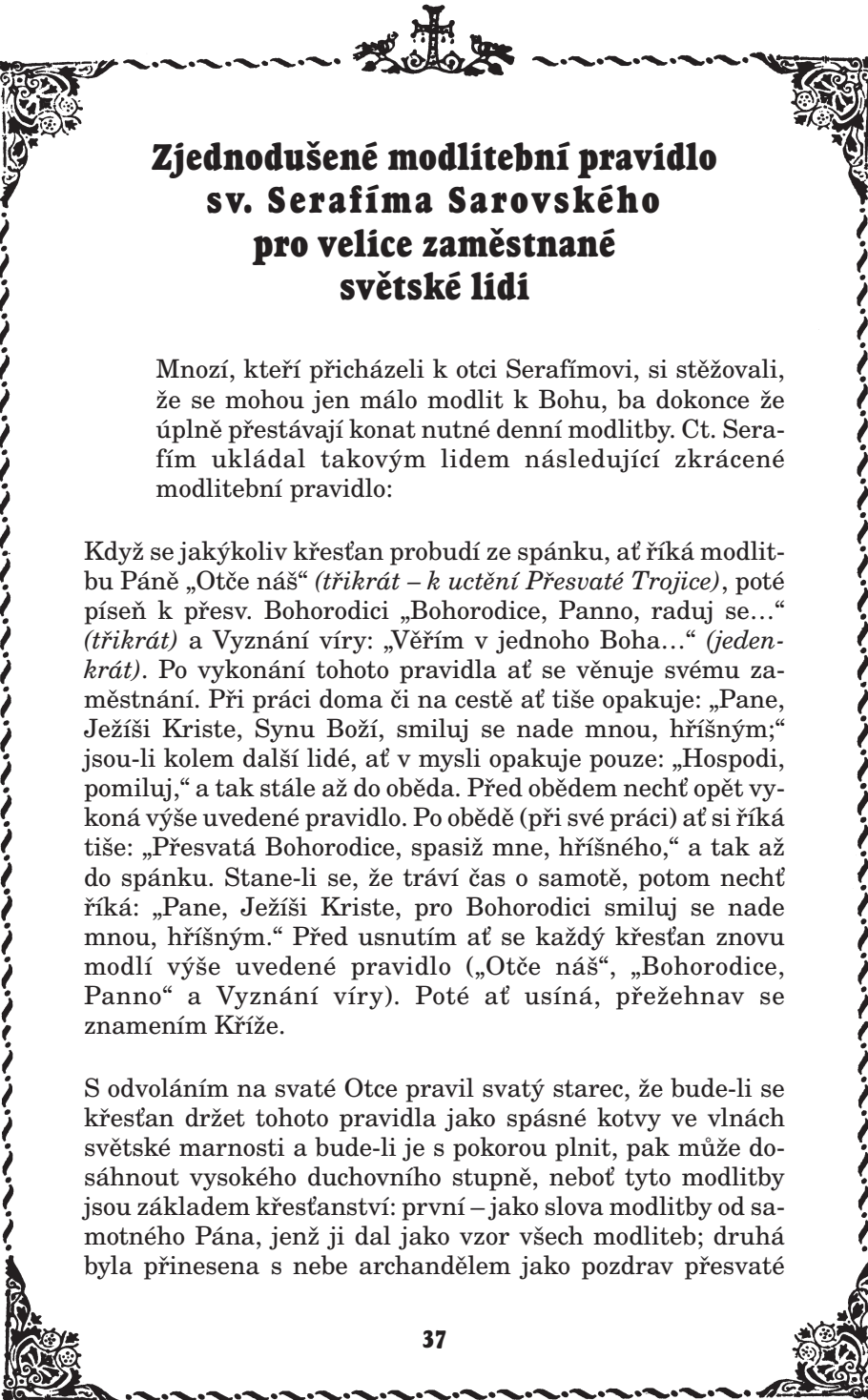
Nauč mne jednat přímo a rozumně s každým členem mé rodiny, abych nikoho nezarmucoval a neroztrpčoval.

Pane, dej mi sílu přenést se přes útrapy nadcházejícího dne a přes všechny události, které přinese.

Veď mou vůli a nauč mne modlit se, věřit, doufat v tebe, trpět, odpouštět a milovat. Amen.

‡ ‡ ‡

Zjednodušené modlitební pravidlo sv. Serafíma Sarovského pro velice zaměstnané světské lidi

Mnozí, kteří přicházeli k otci Serafímovi, si stěžovali, že se mohou jen málo modlit k Bohu, ba dokonce že úplně přestávají konat nutné denní modlitby. Ct. Serafím ukládal takovým lidem následující zkrácené modlitební pravidlo:

Když se jakýkoliv křesťan probudí ze spánku, ať říká modlitbu Páně „Otče náš“ (*tříkrát – k uctění Přesvaté Trojice*), poté píseň k přesv. Bohorodici „Bohorodice, Panno, raduj se...“ (*tříkrát*) a Vyznání víry: „Věřím v jednoho Boha...“ (*jedenkrát*). Po vykonání tohoto pravidla ať se věnuje svému zaměstnání. Při práci doma či na cestě ať tiše opakuje: „Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou, hříšným;“ jsou-li kolem další lidé, ať v mysli opakuje pouze: „Hospodi, pomiluj,“ a tak stále až do oběda. Před obědem nechť opět vykoná výše uvedené pravidlo. Po obědě (při své práci) ať si říká tiše: „Přesvatá Bohorodice, spasiž mne, hříšného,“ a tak až do spánku. Stane-li se, že tráví čas o samotě, potom nechť říká: „Pane, Ježíši Kriste, pro Bohorodici smiluj se nade mnou, hříšným.“ Před usnutím ať se každý křesťan znovu modlí výše uvedené pravidlo („Otče náš“, „Bohorodice, Panno“ a Vyznání víry). Poté ať usíná, přežehnáv s znamením Kříže.

S odvoláním na svaté Otce pravil svatý starec, že bude-li se křesťan držet tohoto pravidla jako spásné kotvy ve vlnách světské marnosti a bude-li je s pokorou plnit, pak může dosáhnout vysokého duchovního stupně, neboť tyto modlitby jsou základem křesťanství: první – jako slova modlitby od samotného Pána, jenž ji dal jako vzor všech modliteb; druhá byla přinesena s nebe archandělem jako pozdrav přesvaté

Panně, Matce Páně; a poslední obsahuje v sobě všechna dogmata víry.

Pro případ, kdy není možno plnit ani takové pravidlo, radil Bohem inspirovaný starec říkat je v jakékoliv situaci – v době práce, při chůzi a třeba i vleže. Pamatujme na slova Písma: „Každý, kdo vyzývá jméno Páně, spasen bude.“

Když má takový zaměstnaný člověk nějaký volný čas, ať čte Evangelium, listy apoštolů, akathisty, kánony. Při čtení dalších modliteb má s veškerou pokorou děkovat Pánu za to, že má čas přinášet Mu v oběť ještě něco více z posvátných plodů. Touto cestou může křesťan krůček po krůčku stoupat k vrcholku křesťanských ctností.

Modlení v průběhu dne

Na začátku jakékoliv práce:

Pane, Ježíši Kriste, Jednorozený Synu bezpočátečného Otce tvého, ty jsi pravil přečistými ústy svými: „Beze Mne nemůžete nic učiniti.“ Pane můj, Hospodine, s vírou jsem přijal slova tvá do duše i srdce svého a uctivě se klaním tvé dobrotě – pomoz mně, hříšnému, abych tuto práci, kterou začínám, konal s tebou¹⁷⁰. Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Po ukončení jakékoliv práce:

Ty jsi plnost veškerého blaha, Kriste můj, naplň radostí a veselím duši moji a spasiž mne, neboť jsi jediný mnohomilostivý.

Před učením:

Učíteli moudrosti, dárce chápání¹⁷¹, nemoudrých soudce a ubohých ochránce, upevni a přiveď k rozumu srdce moje; Vládce, Slovo Otcovo, uděl mi dar slova, neboť hle, nebráním ústům svým, aby vzývala tebe: Milostivý, smiluj se nade mnou, padlým.

Jiná modlitba:

Předobry Pane! Sešli nám blahodat' Svatého Du-
cha tvého, jenž je dárce a posilou našich dušev-
ních schopností¹⁷², abychom vnímající podávané
nám učení, rostli tobě, našemu Stvořiteli, k slávě,
rodičům našim k radosti, Církvi i vlasti
ku prospěchu.

Po učení:

Děkujeme tobě, Stvořiteli, že jsi nás učinil hodný-
mi blahodati tvé, abychom přijímali učení. Žehnej
našim představeným, rodičům, učitelům, kteří nás
k poznání dobra vedou, a dej nám schopnosti i sílu
pokračovat v učení tomto.

Před obědem:

»Otče náš...« »Sláva... I nyní...« »Hospodi, pomi-
luj« (*tříkrát*). »Pane, požehnej.«

Pane, Ježíši Kriste, Bože náš, požehnej (tento) po-
krm a nápoj služebníkům svým, neboť svatý jsi,
vždycky, nyní i příště, až na věky věkův. Amen

Po obědě:

Děkujeme tobě, Kriste, Bože náš, že jsi nás nasytil
pozemskými dary svými. Nezbavuj nás ani nebes-
kého království svého, avšak jako jsi přišel, Spasi-
teli, mezi učedníky své a pokoj svůj jsi jim daroval,
přiď i k nám a spasiž nás.

Před večeří:

Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty jim dáváš pokrm v čas příhodný, otevíráš štědrou¹⁷³ ruku svou a naplňuješ vše, co žije, požehnáním.

Po večeří:

Požehnaný je Bůh, jenž smilovává se nad námi a sytí¹⁷⁴ nás již od mládí našeho, dáváje pokrm každému tělu. Nechť naplní radostí a veselím také naše srdce, abychom majíce dostatek všeho, konali hojné skutky dobré v Kristu Ježíši, Pánu našem, s Nímž Jemu náleží chvála, vláda, čest a klanění, i se Svatým Duchem, na věky. Amen.

Jiná:

Sláva tobě, Pane; sláva tobě, Svatý; sláva tobě, Králi! Jako jsi nám dal jídlo k radosti, tak nás naplň i Duchem Svatým, abychom byli shledáni příjemnými tobě a nebyli zahanbeni, až budeš odplácet každému dle skutků jeho.

‡ ‡ ‡

Poznámky k překladu

1.	Dosl.: nepravosti		herese
2.	Dosl.: vysvoboď	23.	Nerozumně, nesmyslně
3.	Nebezpečí; soužení, strasti	24.	Krásu, šlechtnost, ctnost
4.	Pokornou	25.	Malátným, sklíčeným
5.	Zalíbení, potěšení, radost naleznu v přesvatém jménu ...	26.	Zhýralý
6.	Tak dle významu, jak je toto slovo užíváno v kontextu žaltáře. Jinak: zbytečných, marnivých, prázdných; pověřivých, marných	27.	Daremný, ubohý
7.	Chtivosti, zlých tužeb, zlých náruživostí	28.	Lstivý
8.	Smrtného tlení, rozkladu, rozpadu; porušení; ale též prostě – smrti, záhuby (myslí se zde sklon ke hříchu)	29.	Obležení, obklíčení; násilí
9.	Jinak též: Nenechávej mne věnovat se přáním satanovým (plnit tužby ďáblovy), neboť semeno tlení (hříchu = smrti) ve mně jest.	30.	Lstivého
10.	Smyslu, učení, znalosti	31.	Neřestnou
11.	Bolestí nemající původ v hříchu a vášních; nebo jinak: utrpením nevášnivým; vášní nevášnivou	32.	Fantasií, snění. Tužeb (nečistých)
12.	Svrchovaným	33.	Bez rozrušení, zmatení, nepokoje, popletenosti
Dosl.: neusnul smrtelně; především se patrně myslí duchovně smrt
13.	Přesně: mladosti	34.	Učitele
14.	Naučení zlu, zlého učení	35.	Malomyslnost
15.	Opozářlivosti	36.	Zastoupení, pomoc, ochranu, opatrování, záštitu
16.	(Líné) malomyslnosti	37.	Zastáním, ochranou
17.	Vinil, ponížil	38.	Smyslnosti, chlipnosti
18.	Spal nenáležitě, tj. přes míru či v nevhodném čase	39.	Dosl.: útoky, nápor
19.	Lál někomu; hádal se či nepřátelil; anebo: způsobil rozmlíšku	40.	Dosl.: rozpálení, rozhoření povstání, bouře
20.	Rozhněval	41.	Nevinnosti, poctivosti, počestnosti; myslí se duchovní, vnitřní čistota. (V orig. „cělomudrije“ – celostné myšlení, stav mysli – zvláštní slovo poukazující ke stavu, v němž je překonána vnitřní nečistá, vášněmi způsobená, roztržštěnost sil duše; tehdy je blahodatí Svatého Ducha obnovena vnitřní jednota a čistota.)
21.	Podlostmi, lstmi. Činila se ve špatnostech	42.	Nevinnosti, poctivosti, počestnosti; myslí se duchovní, vnitřní čistota. (V orig. „cělomudrije“ – celostné myšlení, stav mysli – zvláštní slovo poukazující ke stavu, v němž je překonána vnitřní nečistá, vášněmi způsobená, roztržštěnost sil duše; tehdy je blahodatí Svatého Ducha obnovena vnitřní jednota a čistota.)
22.	Přesně: rozvrat, převrat nebo též křivá cesta; dále: nepravost, zvrhlost,	43.	Myslí (míněn je patrně hříšný stav mysli – skleslost, beznadějí, otupění, vášnivost)
		44.	Svatí Otcové říkají, že lidská zapomnětlivost je jedním z největších nepřátel našeho díla spasení. Jiný překl.:

- opomenutí
45. Milost, dar milosti
46. Neuveď mne do nebezpečí (neštěstí, pohromy; zkoušky)
47. Jinak: smýšlení dobré; tj. dobré myšlenky
48. Duchovní dojetí, pohnutí, citlivost
49. Poctivost, počestnost („cěломudrije“, viz výše)
50. Vytřvalost
51. Tichost
52. Všemi myšlenkami
53. Přítomného, nynějšího obležení
54. Nešťastnému, ubohému
55. Nešťastného, bídného
56. Neštěstí, ubohosti
57. Ubohou
58. Špatností, ničemností
59. Zachraň mne
60. Přestupuji
61. Vhodná, příhodná, dobrá
62. Svrchovaným
63. Nauč mne činit
64. Poskvrny, odsouzení, hanby
65. Nalezl
66. Lsti
67. Zdráva buď, pozdravena buď
68. Dosl.: nevěsto sňatku nepoznávší (nevěsta, která se neprovdala)
69. Přesněji: ve stánku svém, ve svatyni své; nebo též ve skrytí své.
70. Nepřezírej, nepohrdni
71. Nešťastnou, ubohou
72. Muk, trápení
73. Představ, zjev
74. Dosl.: moji věc (nebo: záležitosti moje)
75. Přesněji: bez umlknutí
76. Dosl.: „od tváře ohně“
77. Dosl.: „od tváře“
78. Podsvětí
79. Ulehčí
80. Přesněji: myslí
81. Podvádějí, klamou; pomlouvají, urážejí, škodí, krivdí
82. Jinak: Těm na moři udávej směr.
83. Dosl.: Těm, kteří se nad námi smilovávají.
84. Soucítícím s námi
85. Prikázali
86. Obličení
87. Plody, úrodu
88. Obžerstvím
88. Dosl.: tajným jezením (toto souvisí např. s kinoviálními monastýry, kde se může vyskytnout poklesek skrytého požívání jídla – to když někdo jí bez požehnání igumena mimo společné stolování, tedy tajně).
89. Žvanivostí, tlacháním; říkáním zbytečnosti
90. Malomyslností, zarmouceným (skleslým) stavem ducha
91. Námitkami, svárlivostí, odporováním, spesty; sporem, hašteřením, přením se
92. Klevetěním, utrhačstvím
93. Ledabylostí
94. Dosl.: sebeláskou
95. Hrabivostí, chamtivostí
96. Dosl.: kořistnictvím
97. Dosl.: nepravdivou řečí
98. Ziskuchtivostí; nepotřebným či nenáležitým příjmem či nečistým ziskem
99. Úplatností
100. Dosl.: Vzpomínáním na zlo
101. Nezákonným ziskem, prospěchářstvím; lakotou, lichvářstvím; lačností po zisku
102. Bolech, žalech, zármutku; tj.: Neodmítej nás, když se k tobě modlíme v našich souzeních.
103. Nepřezírej, neodmítej, neopovrhuj
104. Čestného, ctihodného
105. Přesněji: skrze Bohorodici, jejím prostřednictvím
106. Dosl.: „svatá Trojice“
107. Blahosti
108. Jako obvykle projevil jsi

- lidumilnost svou
- 109.** Bezradně, v zoufalství, v beznaději; zmateně; bez očekávání; ochable
- 110.** Prozřetelností, péčí
- 111.** Rozumných
- 112.** Tj. andělských beztělesných sil
- 113.** Svíci, lampou; o moudrých pannách viz Matouš 25,1-13
- 114.** Jedné jsoucnosti, bytnosti; stejné podstaty
- 115.** Životodárce
- 116.** Sborovou, katolickou
- 117.** Lstivého, lsti
- 118.** Ž 118,62: O půlnoci vstávám...
- 119.** Přesněji: když stojím před tebou a modlím se
- 120.** Přispění, vlivu, horlivosti, působení ďábla; zdaru či úspěchu od ďábla
- 121.** Neštěstí, pohromy; nebo: zkoušky, pokušení (dříve bylo toto slovo v csl. znění otcenáše)
- 122.** Odpornému, protivnému, opozičnímu (tj. ďábelskému)
- 123.** Tj. andělů
- 124.** Dosl.: u něhož není změny ani stínu proměny (event. nelze je na stín proměnit)
- 125.** Tento pozemský život je zde pojímán jako jedna dlouhá noc oproti bezvečernému dni Božího království
- 126.** Horlivým, povzbuzeným
- 127.** Bdělou, střídou (jedná se o duchovní strážlivost, bdělost nad myšlenkami; souvisí se stavem vnitřní modlitby).
- 128.** Pozdvižení, povzbuzení
- 129.** Jako obvykle projevil jsi lidumilnost svou
- 130.** Jinak: V bezradnosti, zoufalství, v beznaději; zmateně; bez očekávání
- 131.** Smýšlení, úmysly
- 132.** Oslavovat tebe
- 133.** Blahodať
- 134.** Uč mne
- 135.** Skleslost, ochablost
- 136.** Nesešerivající
- 137.** Paláci Vládce
- 138.** Věčně trvajících
- 139.** Podsvětí, bezedné propasti (ledového podsvětí – viz sv. Cyril Alexandrijský, Makárij Veliký)
- 140.** Dosl.: učíš mne novým
- 141.** Zestárlého pácháním hříchů, které necítím (k nimž jsem otupělý, necitelný).
- 142.** Projev laskavost
- 143.** Ustanov, vzbud ve mně; usměrni
- 144.** Duši rozkládající zhouby, nečestného trápení, týráni, podvodů, ukrivdění; úderů
- 145.** Nejmilostivější
- 146.** Blahodať
- 147.** Nevychvaluje se, nevynášá se; nelibuje si
- 148.** Pracoval pro tebe
- 149.** Pilně, horlivě
- 150.** Jinak: měj na očích, posluž
- 151.** Vášnivý, neřestný
- 152.** Lstivému
- 153.** Tedy skrze tělesné vášně ďábel vyvíjí úsilí, abychom zhřešili. Zde je však spíše míněna posedlost, kdy je člověk znásilněn zlým duchem – většinou jako následek toho, že se dopustil nějakého vážného hříchu.
- 154.** Přesněji: urazil
- 155.** Bídneho, nešťastného
- 156.** Malomyslnost
- 157.** Bídny, ubohý, nešťastný
- 158.** Lítých, krutých, zuřivých vzpomínek; pamatování na zlo
- 159.** Rozumných
- 160.** Tuto modlitbu za spásu konáme jenom za pravoslavné křesťany.
- 161.** Správně by podle původního znění mělo být: vládcům (tj. císařům, králům, carům).

162.	Naříkajícími	víry“ (ve smyslu: správné,
resp. pravoslavné, víry)
163.	Heretiků. „Herezi“
překládáme jako „blud“.	168. Štěstí, rozkoš, potěšení
164.	Podvádějí, klamou;
pomlouvají, urážejí, křivdí	169. Nářku, pláče
165.	Heresemi	170. V tobě samém vykonal
166.	Sborové, tj. katolické	171. Porozumění
167.	Dosl.: „blahověrné
vládce“, což znamená
<i>dobře věřící</i> , tedy „dobré	172. Síl
		173. Dosl.: slitovnou
		174. Vychovává, živí, chová,
vyživuje

Závěrečné poznámky

Překlad byl pořízen dle ladomírovského „Velkého sborníku“. Některé modlitby sem byly doplněny z ladomírovského „Pravidla ke svatému Přijímání“. „Pravidlo sv. Serafima Sarovského pro světské lidi“ přeloženo z vydání Svato-trojického Serafimo-divějevského monastýru (ke 100. výročí proslavení ct. Serafima).

Kursivou jsou do textu doplněna slova vsunutá do znění modlitby kvůli lepší srozumitelnosti.

Na okraj překladatelské práce

Modlitební texty Církve neutilizovaly ve své většině ani v době prvokřesťanské tehdy současný hovorový jazyk a nebyly snadno, hned na první poslech, plně pochopitelné (viz např. žalmy). Jedná o svého druhu poezii, kterou její autoři předávali svou osobní duchovní zkušenost. Do smyslu a významu svatootevských modliteb vnikal člověk ve všech dobách postupně, mj. i na základě vlastní modlitební zkušenosti. Vnitřní obsah těchto posvátných textů se nikomu neodkrývá ihned.

Tento překlad je součástí většího dlouhodobého projektu, který si klade dva cíle:

- 1.) doplňovat (dosud až příliš útlý) český pravoslavný korpus modlitebních a bohoslužebných textů o překlady dalších důležitých modliteb, které jsou součástí modlitebních pravidel a bohoslužebného kánonu slovanské pravoslavné církve;
- 2.) opravovat a zpřesňovat skromné české pravoslavné texty tak,

aby lépe odpovídaly významu a smyslu církevně-slovanské předlohy a celkově přiléhavěji odrážely původní znění (a to včetně žalmů, u nichž se pravoslavné znění v obsahu místy úplně rozchází se západními biblickými překlady (a to i na úrovni samotného významu a smyslu textu); pravoslavná církev vychází z předkřesťanského řeckého překladu sedmdesáti židovských učenců, který byl přijat a autorizován svatými apoštoly a prvokřesťanskou církví a od těch dob se v pravoslavné církvi používá.

Při této práci máme na paměti, že žádný pravoslavný bohoslužebný a modlitební text není izolovaným fragmentem, ale je živou součástí celé pravoslavné duchovnosti; je provázán s jinými modlitebními texty, jeho části jsou citovány v dílech svatých Otců. Proto má být překlad nejen co nejvýstižnější, co se obsahu a myšlenky týče, ale měl by být dle možností i jazykově přiléhavý.

K používanému termínu „**blahodat**“ (dosl. přeloženo: dobrý dar, dar dobra, jak to vysvětlují ruští teologové; čili přeneseně „Boží dar“, neboť jen Bůh je dobrý /Mat 19,17/ a je dárce dobra; resp. jedná se o specifický pojem pro „dar“ vyčleněný pro překlad ř. *cháris*). Je to naše místní původní staroslověnské slovo pro nestvořené posvěcující Boží energie, Boží posvěcující dar (řecké *cháris*). Slovní termín s tímto obsahem se z českého lexika vytratil v průběhu těch staletí, kdy pravoslavná církev nemohla na našem území svobodně působit; spolu s tím u nás zmizelo povědomí o nestvořených Božích energiích (nepravoslavné církve totiž nevěří v nestvořené energie). Tento důležitý termín do českého pravoslavného pojmosloví vracíme zpět. Výraz „milost“, který (po potlačení Pravoslaví u nás) do svého obsahu zahrnul i překlad řeckého slova *cháris* (tj. „blahodat“), má v jádru jiný obsah i význam a není přiléhavým překladem řeckého *cháris*; nejenže zavádí výklad k jinému významu, ale nepostihuje, že se jedná o obdarování, o duchovní energie – posvěcující působení. Pravoslavné učení o nestvořené blahodati je jedním z pilířů pravoslavné vírouky a zkušenost pravoslavných křesťanů s posvěcujícím působením blahodati je neodmyslitelnou součástí dvoutisícileté duchovní praxe Církve. Proto je nadmíru žádoucí, aby náš církevní jazyk měl opět pojem vyhrazený pro tyto Boží energie stejně, jako ho má řečtina a podle ní staroslověnština. Vrátit slovo „blahodat“ do jazyka Čechů považovali za nutné už na přelomu 19. a 20. století překladatelé Nového Zákona (tzv. „petrohradský překlad“, který byl pro pravoslavné Čechy a Moravany reprintem znovu vytištěn v 90. letech 20. století v Řecku). Použít některé současné české slovo ani vymýšlet nový termín se nejeví jako schůdné; jedinou možností tedy je importovat slovo „blahodat“ ze staroslověnštiny do

češtiny, což je vzhledem k těsné příbuznosti (resp. návaznosti) obou jazyků daleko přirozenější než dnes běžný import mnoha slovíček ze západních jazyků. Slovo „milost“ nezavrhuje, leč používáme je při překladu v běžném významu toho slova v českém jazyce, tj. vyjadřujeme jím smilování, skutek milosrdenství, udělení milosti, akt odpuštění či prominutí apod.

Poznámka o vzratných přivlastňovacích zájmenech

Přivlastňovací zájmena se v modlitebních textech vyskytují nad obvyčej hojně. Jejich vysoká frekvence může v některých případech učinit z věty hotový hlavolam, kdy už začíná být nepřehledné, komu se kde přivlastňuje; nebo vznikají různé dvojsmysly.

Při překladu tudíž nebyla v některých případech respektována zvláštnost českého pravopisu — používání vzratného „své“, „svůj“, „svého“ apod., používaného obvykle, přivlastňuje-li se podmětu věty. Dle rady odborníků na jazyk český uvedené pravidlo neplatí absolutně. Kromě mluvnicky definovaných případů jsou to situace, kdy preferování nezvratného zájmena plní nějakou zdůrazňovací funkci v oblasti žánrové či oborové; dále není nutno toto pravopisné pravidlo za každou cenu uplatňovat ve dvou případech: jedná-li se o obecně známé a ustálené rčení nebo stal-li by se tím výrok dvojsmyslný, mlhavý či zmatený. Právě s ohledem na druhý zde vzpomenuť případ nebylo v několika případech uvedené vzratné přivlastňovací zájmeno použito a místo „svůj“ bylo užito „tvůj“ apod.

Od verze překladu číslo 0.9x (předešlá verze byla 0.82 z 9/2005) byla sazba s přechodem do nového systému sazby předělána a překladatelské poznámky přesunuty na závěr (čili už nejsou pod čarou na každé stránce jako dříve. Po téměř dvacetiletých opravách a doplňování překladu se nyní připravuje finální verze 1.0.

Sazbu k vlastnímu vytištění najdete na internetu ve formátu PDF na: www.pravoslavi.cz/download

Toto je výtisk nové verze sazby (se všemi poznámkami):
Jihlava – 6/2009 (v. 0.97)